

Værfts - Magazinet

Nr. 3

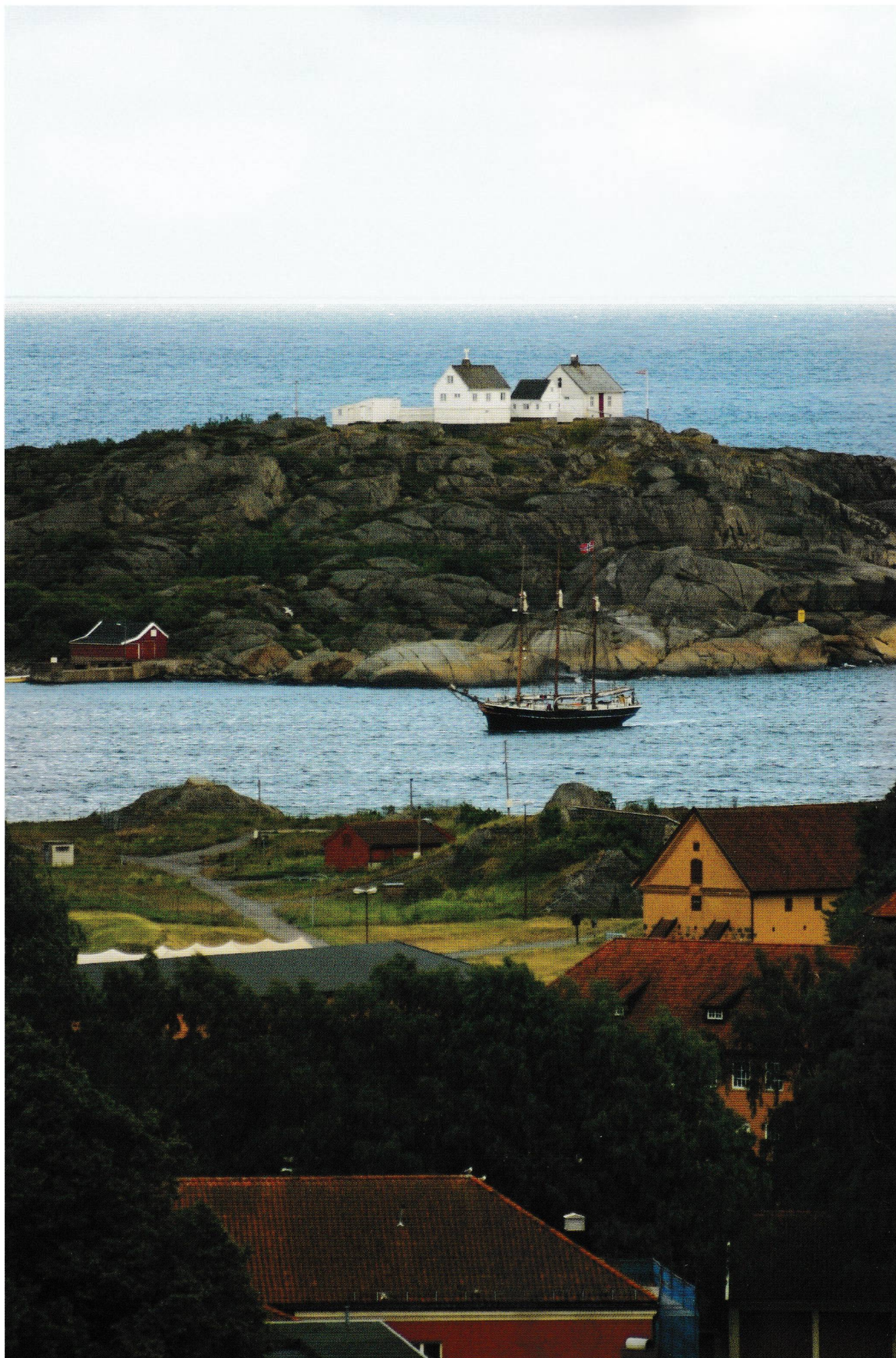
Oktober/november 2007

6. årgang

Fredriksoern Værfts Venner

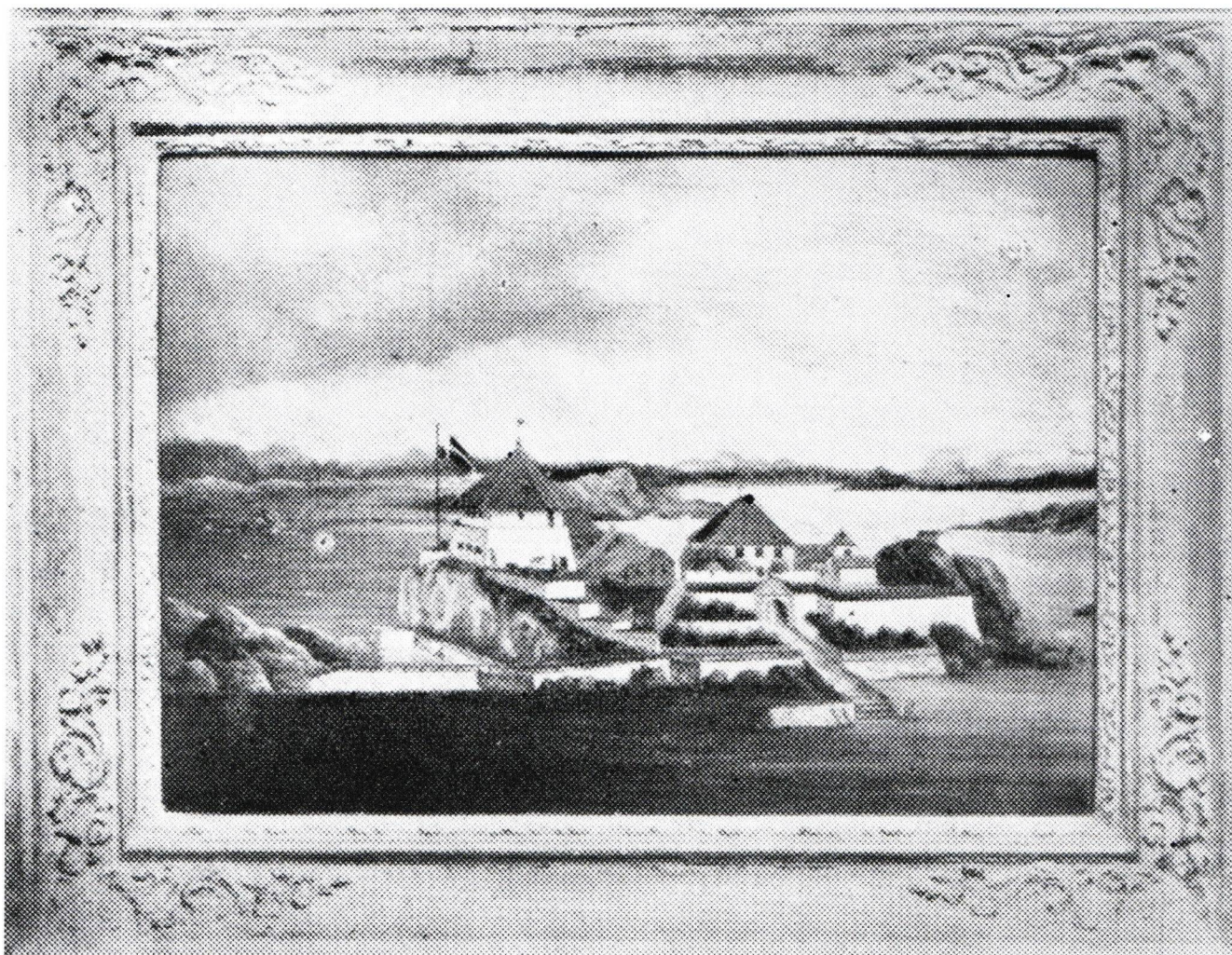

Seiltur med Svanen – Sambandsmasten på Stavernsodden fyr er manipulert bort – noe mange ønsker skulle vært i virkeligheten. Foto: Sverre Dvergstein

Fredriksvern Verfts Venner

Innhold:

Formanden har ordet	4
Sjøløytnant Merry	5
«Militærstyre» i Stavern	10
Ufo over Rakke Fort	11
Et 30 års minne	14
Slaget ved Arøya	18
Foreningsnytt	20
420 skoleelever på verftsbesøk	21
Sprenggranaten	22
Faksimile 1946	28

Foto forside:

Stemning ved Citadellet.

Foto: Sverre Dvergastein

I redaksjonen:

RUNE SØRLIE

YNGVE RAKKE

MARIANNE SØRLIE

SVENN DVERGASTEIN

Redaktør

Fotograf

Fotograf/medarbeider

Fotograf

Medarbeidere i dette nummer:

PER INGE OLSEN

Formanden har ordet

Vel møtt til et nytt nummer av Værftsmagazinet!

Sommeren er et tilbakelagt stadium og foreningsvirksomheten i gang for fullt. Det må ikke forstås dit hen at vi har ligget på latsiden i sommer – for det har vi absolutt ikke gjort.

Guidevirksomheten har gått programmessig og vi har faktisk hatt flere bestilte oppdrag enn på lenge. Utstillingene våre har vært åpne 2 ganger i uka og mange har funnet veien innom. Spesielt hyggelig har det vært å få besøk av jubilerende befalsskolekull som har feiret både 50 og 40 år siden de gikk ut av befalsskolen. Likeledes har det vært mange tidligere elever både fra befalsskole og andre kurser som har kommet innom og mimret litt om gamle dager. Til felles for alle er at de sitter igjen med gode minner fra skoletiden ved Fredriksvern verft.

I oktober har vi holdt åpent både i Kadettbrakka og Galeimuseet under den årlige høstutstillingen i Stavern. Vi har også vært vertskap for et møte i Samarbeidsutvalget for kulturvern i Larviksdistriktet. Dette er en paraplyorganisasjon hvor lag og foreninger som driver med kulturvern og historiefremføring møtes for å drøfte saker som er av felles interesse. Videre ut over høsten skal vi fortsette arbeidet med dokument- og fotoarkiv samt

gjøre en del justeringer i utstillingene. Vi planlegger også et medlemsmøte før jul.

Fra midten av september har vi holdt åpent i Kadettbrakka på mandager og vi setter pris på at en del av medlemmene våre stikker innom for å hjelpe til med ulike typer oppgaver, samt slå av en prat. I sommer ga vi ut boka "Værftsminner" som virkelig har blitt et praktverk. Markedsføringen av boka druknet nok litt i alt det andre som skjedde i Stavern akkurat da, men vi selger jevnt og trutt bøker. Nå satser vi på at tiden fram mot jul skal bringe salgstallet ytterligere oppover.

Vi har også fått Verneplanen for Fredriksvern verft for salg. Mange har reagert på prisen, men den er fastsatt av Forsvarsbygg, så her kan ikke foreningen gjøre stort. Planen har imidlertid blitt et viktig bidrag hva angår dokumentasjon knyttet til bygninger og anlegg.

Ellers har vi selvfølgelig nok av utfordringer foran oss. Vi må etter hvert få utdannet flere guider slik at denne oppgaven kan fordeles på flere. Det å guide er både spennende og inspirerende. En blir mer og mer kjent med verftets historie og treffer mange hyggelige mennesker. Kan du tenke deg å bidra på dette området så ta kontakt med oss i styret. Vi skulle også ha hatt flere annonsører i Værftsmagazinet. Riktignok skal ikke bladet domineres av annonser, men vi trenger ytterligere støtte for å holde tritt med kostnadene.

Vi ønsker også tips om stoff til magasinet og vil gjerne ha ideer om hvordan bladet kan utvikles videre.

Ønsker du kontakt med oss, besøk vår hjemmeside www.fff.stavern.no eller ring noen av oss som sitter i styret.

Ha en fortsatt fin høst!

Per Inge Olsen

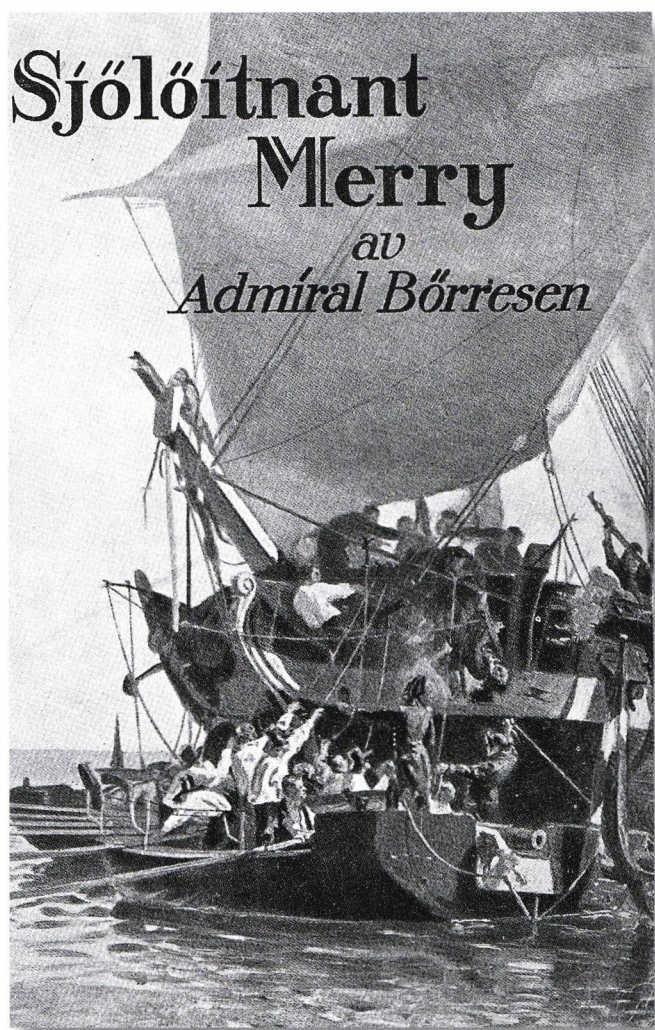

Sjøløytnant Merry

En historisk fortelling av Admiral Børresen

Tilpasset Værftmagazinet av Rune Sørli

Del VI

Den gale kaptein

Jeg tror Lord Keith hadde fortalt sjefen på "Foudroyant" historien om at jeg ikke ville lyste Abercrombys ordre, for jeg så dem skotte bort på meg og le, da jeg noen dager etter stod ved signalene. Og jeg har en mistanke om at det var grunnen til at jeg straks etter general Menous tilbaketog ble sendt om bord på en brigg, som hadde ordre til hurtigst mulig å lette anker og seile hjem med depesjer.

Jeg skulle på dette tokt lære hva konduite var.

Sjefen på denne brigg hadde i flåten fått navnet "Gale Mac", og det var virkelig øyeblikket, da hans toppmålte innbilskhet og brutale strenghet gjorde ham fullstendig gal.

Hamn lot oss aldri få ro, verken på vakt eller frivakt. Og da vi gikk vakt om vakt og dessuten stadig ble kalt opp på frivakten, var dette ikke til å holde ut i lengden.

Vi ansøkte derfor etter en ukes forløp ærbødigt om å få gå på tre vakter, da vi ellers løp fare for å bli overmannet av søvn og tretthet. Begge de eldste offiserer – jeg var den ene – var gått ned til sjefen i den anledning.

- Kvartermester!, ropte han ut gjennom kahyttens dør uten å se på oss.

- Bring meg krigsartikkelen! - kommanderte han.

Og da han hadde fått boken og funnet det sted han lette etter, leste han uten å forandre en mine.

"Den offiser som faller i søvn på vakt, straffes med døden".

Så rakte han boken tilbake til kvartermesteren, og vendte oss ryggen.

Vi hadde ordre om hurtigst mulig å bringe depesjene hjem og derfor bruke all den seilføring fartøyet kunne tåle.

Kapteinen hadde derfor skrevet i sin ordrebok, at intet seil måtte bjerges uten hans ordre..

Da nestkommanderende på en dagvakt ble overfalt av en voldsom byge, kastet briggen, som var seikledd til topps, seg over relingen i vannet, så kapteinen trillet ut av sin køye til luvart.

Jeg hørte støyen og en fryktelig strøm av eder, som kalte nestkommanderende hen til kahyttens trapp.

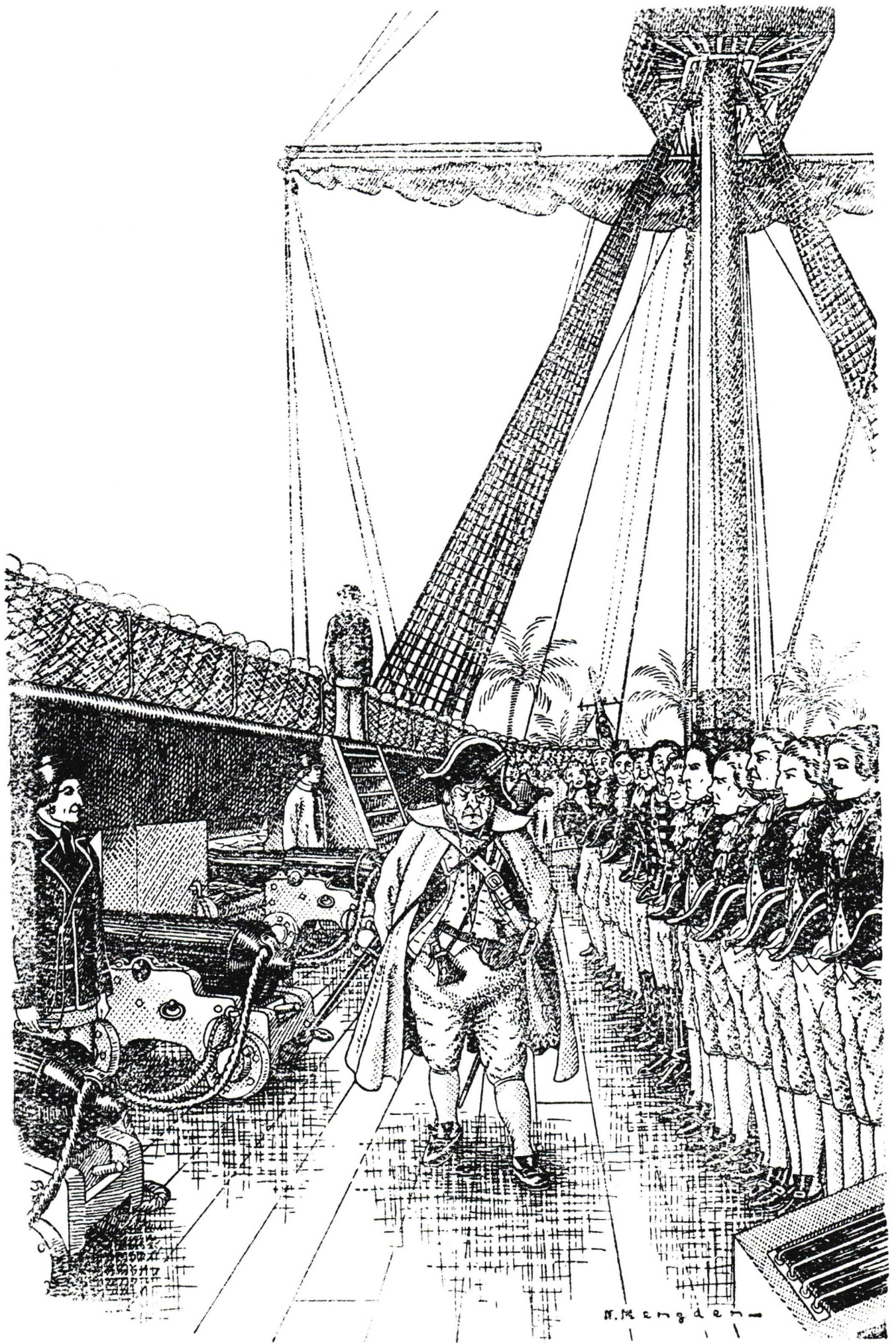
- Hvorfor fanden bjerges De ikke seil oppe på dekk?, lød kapteinens tordenstemme.

- Jeg hadde ingen ordre!, brølte nestkommanderende tilbake.

- De kunne vel for djevelen se bygen komme!, svarte kapteinen – Ta bramseilene inn, og det litt kvikt!.

Men ordren kom for sent, for med et brak gikk begge bramstenger over bord, så fartøyet lettet seg og fortsatte sin kurs som i smult vann.

- Forøvrig, sa kaptein Mac, da han kom på dekk etter

at nestkommanderende hadde fått opp to nye stenger og atter satt bramseilene.

- Forøvrig var det selvfølgelig ganske korrekt, at De ikke bjerget seil uten etter min ordre, den må etterleves bokstavelig om så hele riggen skulle gå over bord – men hva jeg dadler Dem for er at De ikke meldte meg at der var en byge i anmarsj – det er hva jeg kaller mangel på konduite!.

- Det var ikke tid til noen slik konduite, herr kaptein, svarte nestkommanderende og tok til luen. Kaptein Mac vendte ham ryggen og gikk plystrende akterover.

Jeger

Kommet hen i nærheten av Gibraltar stredet møtte vi en velholdene vestvind, som til slutt tvang oss til å gå til ankers under den afrikanske kyst.

Kapteinen som var iverig jeger, men som aldri tålte at andre søkte den samme anspennelse, gikk en ettermiddag i land for å jage, etter sin ordrebok å ha skrevet at ingen båt måtte gå fra borde uten hans spesielle ordre.

Og denne ordre gjentok han foran fronten av offiserene ved fallrepet.

Da han vel var kommet i land, sendte han sin gigg om bord igjen uten å gi noen spesiell ordre om avhenting.

Vi så ham i kikkerten vandre oppover skrentene med sitt gevær, i en sid støvfrakk, og så ham forsvinne inn i skogen.

Ut på ettermiddagen så vi han atter komme ned mot stranden og der satte han seg. Et øyeblikk etter tok han et lommetørkle frem og begynte å vifte.

Nestkommanderende gikk en stund frem og tilbake på dekk – av og til stanset han og rettet sin kikkert mot land – hvorfra lommetørklet viftet hurtigere og hurtigere.

- Er de sikker på, kvartermester, at kapteinen ingen ordre gav angående giggeren?, spurte han meget alvorlig formannen i kapteinens båt.

- Han gav oss ordre bare at ro om bord, herr løytnant, svarte denne.

- Godt, sa nestkommanderende, Mr. Merry, vil De la alle båtene heise opp i davidene.

Ordren ble utført – jeg kikket over relingen og så kapteinen gå som rasende frem og tilbake på stranden og vifte, heftigere og heftigere.

Nestkommanderende gikk opp og ned på skansen uten å se innover mot stranden, og tussmørket begynte å falle på.

- Kapteinen tar av seg støvfrakken og vifter med den, sa jeg til nestkommanderende og tok hånden til luen.

- Det gjør meg ondt, svarte han meget alvorlig – men jeg har en skriftlig ordre som forhindrer meg fra å sende en båt fra borde.

Vi skottet på hverandre, men begge meget alvorlige, for kvartermesteren kom nettopp opp på skansen.

- Jeg la merke til, sa han meget alvorlig – da jeg var i land og fylte vann på storbåten, at det var en mengde ville store aper på stranden, som i tillegg så ganske farlige ut.

Vi så på ham meget alvorlige.

- Og dessuten så jeg en flokk ryttere som var bevæpnede.

- Det gjør meg ondt, svarte nestkommanderende og tok en lapp papir opp av lommen – men her er skriftlig pålegg om å ikke sende noen båt fra borde uten sjefens uttrykkelige ordre.

Kvartermesteren tok til luen og gikk forover med et forstående smil.

- De vil i morgen tidlig, - nestkommanderende vendte seg til meg – sende storbåten til land for vannfylling som av sjefen bestemt. Det var en deilig aften, men meget mørkt. Jeg spaserte opp og ned på dekk og tenkte på den hyggelige aftensmat vi skulle ha i ro og fred i messen.

På stranden i land brente et bål – som man i kikkerten kunne se en enslig mann i hatt og epauletter gå omkring og rake i for at flammene skulle nå høyt til vær.

Mannskapet sto langs relingen og så på det – en fnisen nu og da og en enkelt lattersalve lot en forstå at de hadde oppfattet stillingens humor.

Så hyggelig aftensbord hadde vi ikke hatt siden vi kom om bord i denne briggen; nu og da reiste en av offiserene seg fra bordet og gikk på dekk for å betrakte bålet i land og se om det brente godt, og hans rapport, når han kom ned igjen, ble mottatt med stormende jubel.

Til ansvar

Klokken seks neste morgen ble offiserene stillet opp på dekk for å motta kaptein Mac, som kom om bord med første vannbåt.

Han var ikke soignert påkledd som han pleide å være og blek av raseri. Båtsmannen pep til fallrep i lange triller, som det synes aldri ville ta ende; garden presenterte gevær, og offiserene tok hatten av. Kaptein Mac gikk like hen til nestkommanderende.

- Jeg tør spørre Dem, sir, i overvær av samtlige offiserer, om det ikke var Dem bekjent at jeg sto i land på stranden og vinket etter båt i går aftens etter solnedgang!

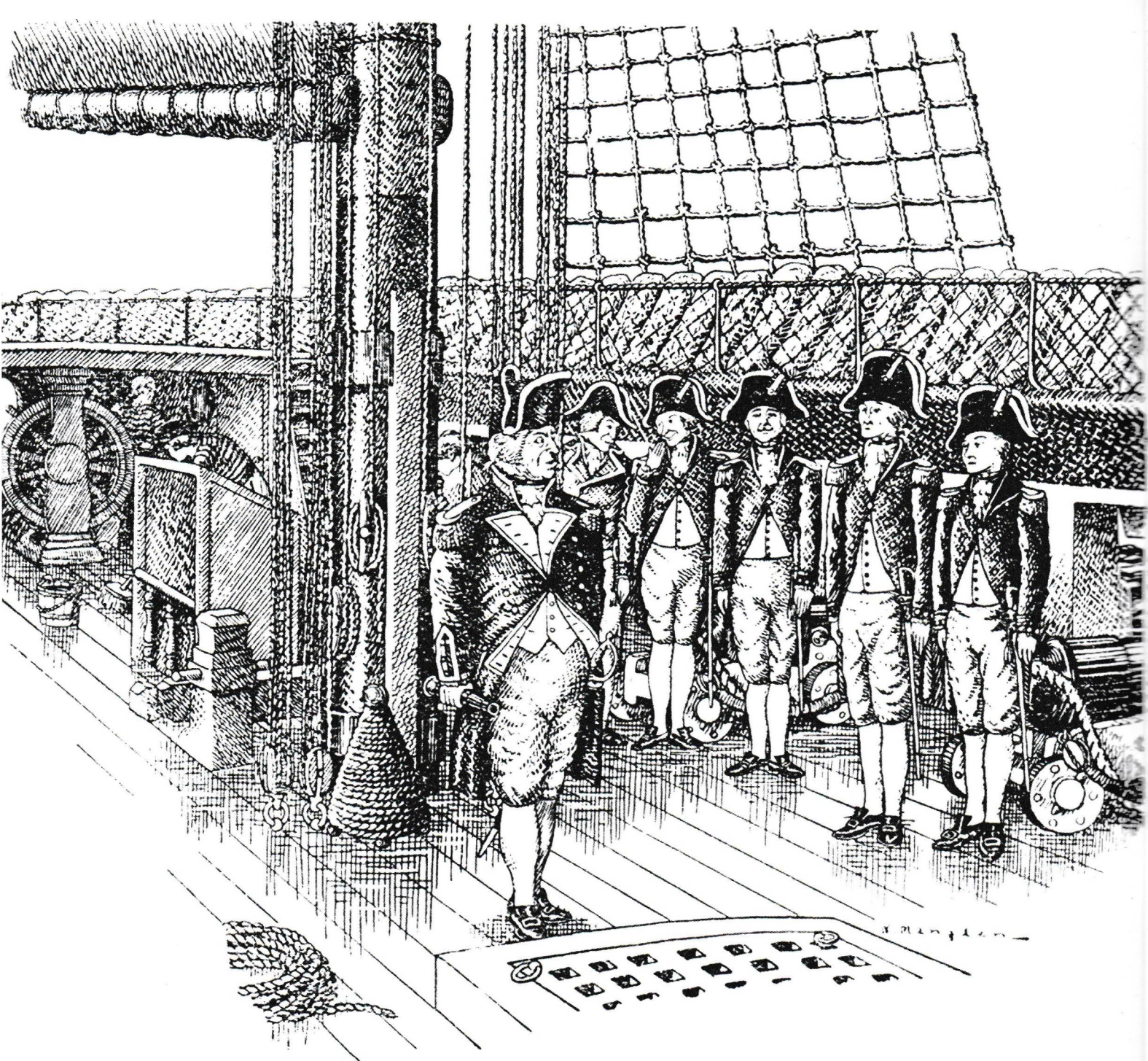
- Jeg fikk rapport om det, svarte nestkommanderende meget rolig – og jeg så dem dessuten selv.

- Og jeg tør spørre, om hva det da var som brakte Dem til å la meg bli stående der hele natten, utsatt for anfall av disse strandrøvere, som til min forbannelse ikke kappet hodet av meg for å røve mine epauletter.

Nestkommanderende tok sin papirlapp frem fra lommen og rakte denne til sjefen.

- Denne ordre, kaptein Mac, og den frykt vi alle stadig går i for at De vil sette oss under krigsrett, som De truer med hver dag.

Kapteinen tok papirlappen og rev den i filler.

- Hvis jeg dør av den feber, som jeg føler innom meg, er De min morder, tordnet han – og jeg er redd for – fortsatte han mens han så nedover rekken av offiserer – at alle er med i komplottet!

Vi så alle meget alvorlige ut, i det han passerte oss og så hver enkelt stivt i øynene. Doktoren fulgte etter ham og spurte høflig om han skulle føle hans puls, men han verdiget ham ikke et svar, bare et rasende vink med hånden, og forsvant så ned gjennom kappen til kahytten.

Det tok oss en drøy tid å komme oppover langs den portugisiske kyst, for kaptein Mac hadde gitt ordre til at vi skulle holde oss nær under land, hvor der på denne tid blåser en stadig nordvind.

Vi lå og hugget og hugget mot sjø og vind og strøm i stedet for å slå et langt slag vesterover for å få godt av de sedvanlige vestvinder lenger ute i Atlanterhavet.

Men ingen av oss våget å antyde dette over for sjefen,

at det muligens ville være heldigere å navigere på en annen måte enn den han hadde gitt ordre til.

Vi hadde lært "Gale Mac" så godt å kjenne, at vi viste et sånt forslag, foruten å bringe oss en drøy overhaling, bare ville resultere i at han ble ennå fastere i sitt forsett å holde seg inne under kysten.

Øvelse med tønne

En dag ble vi praiet av et fartøy, som kom nord fra og fortalte oss, at Lord Nelson hadde vunnet en stor seier ved København og tatt hele den danske flåte uten å entre et eneste fartøy, hvilket gav anledning til en lang diskusjon blant offiserene som var samlet på skansen.

Sjefen gikk frem og tilbake oppe på halvdekket uten selvfølgelig å delta i diskusjonen.

Han var for stor til det!

Til slutt stanset han imidlertid ved forkanten av halvdekket og ropte utover skansen:

- Der ser De, mine herrer, det er artilleriilden som gjør utslaget! – men jeg har ikke sett kanonene rørt siden jeg kom om bord, ropte han, samtidig som han sendte meg et truende blick – jeg var jo batterisjef!

Dagen etter mens vi lå død dam stille inne under kysten, gav han ordre til å slå til kanonene og øve kanonmannskapene i å sikte og skyte med skarpt på en tønne han hadde latt tømmermannen gjøre i stand.

Da jeg kom opp på dekket, fikk jeg se den forunderlige tingest, rigget ut med et stort rødt flagg, stå åpne på bakken.

Øve våre kanonmannskaper i å sikte og skyte!

De som ikke hadde gjort annet de siste fem år enn å skyte på franskmennene, enten på takkelasjen eller på vannlinjen ettersom de fikk ordre til, det var også en ide.

Og så den ødslingen med ammunisjon, som vi ikke hadde for meget av om bord.

- Jeg ønsker selv å lede øvelsene, sa sjefen, da han så meg.

- De kan lede ilden i forreste batteri fra bakken – og legg merke til mine ordre, la han truende til.

Jeg fikk gjort tønne klar til å hives over bord – med slippestikk på forre stangseils fall – og stillet meg selv opp ved siden av, i det jeg så akterover, ventende på ordre om å la den gå på vannet.

Man vil kanskje forstå min forbauselse, ja, jeg tør si forskrekkelse, da jeg hørte kapteinen tordnstemme fremover gjennom roperten ut over batteriet:

- Målet er den tønne som står på bakken!

Halloi, tenkte jeg, her gjelder det å hytte sitt skinn! Jeg satte hendene for munnen og praiet akterover:

- Skal jeg hive tønne over bord?

- De skal handle etter programmet!, brølte sjefen arrig tilbake.

Men da det ikke var nevnt noe i programmet om når tønne kastes over bord, ble jeg stående ubevegelig med stagsseilfallet i hånden.

- Hiv tønne over bord for Satan!, ropte sjefen og hevet armen som om han ville kaste roperten i hodet på meg. Jeg viste at avstanden var for stor til at han kunne treffe meg, men jeg forsvant likevel for sikkerhet skyld bak fokkemasten.

Men dette ble for meget for sjefen. Han kastet roperten i dekket, så den ble slått ganske flat, grep en ende som hang ned fra merset og svang seg ned på batteriet.

- Hiv tønne, sa jeg!, ropte han. Og da tønne vel var kommet på vannet:

- Og nestkommanderende! – vil DE vende for vinden og bringe fartøyet på den avtalte avstand! – De kan ta kommandoen over øvelsene, sa han og forsvant så i sin kahytt.

- Der finnes ikke et vindpust å vende med, svarte nestkommanderende.

Men sjefen viste seg ikke mer denne formiddag, og vi ble liggende der og drive.

”Militærstyre” i Stavern

tok 13 av 21 representanter ved kommunevalget i 1959

I et år hvor kommunevalget nettopp er avviklet kan det være morsomt å se på valgresultatene noen år tilbake – for eksempel året 1959.

I perioden 1955-1959 var det kun en representant blant de folkevalgte i Stavern som hadde sin arbeidsplass ved Fredriksvern verft. Det var løytnant Einar Aksdal fra Venstre som for øvrig også var ordfører i perioden. Riktignok var det flere forsvarsansatte som stilte til valg i 1955, men de ble nokså konsekvent strøket av listene. Ved valget i 1959 var situasjonen helt annerledes. 13 personer knyttet til Forsvarets virksomhet på Fredriksvern verft ble valgt inn i kommunestyret.

De valgte var: Fra Høire: Kaptein Waine Sæther, løytnant Ernst Ljøstad, kaptein Wilhelm Welding, kaptein T. Medhus og kaptein Tore Flåtten.

Fra Venstre: Løytnant Einar Aksdal, fenrik Aage Wang, fenrik Hans Tombre og løytnant Reidar Rørvik.

Fra Arbeiderpartiet: Fenrik Kåre Tørresdal, yrkeslærer Bård Kruse, fenrik Knut Sandmel og stabssersjant Peder Bratteng.

Fra gammelt av var man jo vant med at ansatte ved verftet spilte en betydelig politisk rolle i Fredriksvern og Stavern, men valget i 1959 må vel sies å være spesielt hva angår antall representanter fra Fredriksvern verft i nyere tid.

Nå ble det jo ikke noen ”militærjunta” i 1959. Resultatet viser imidlertid at forswarets ansatte var engasjerte og samfunnsbeviste borgere som ønsket å delta i utviklingen av Stavern kommune og det sier også litt om hvor integrert forsvaret var i lokalsamfunnet.

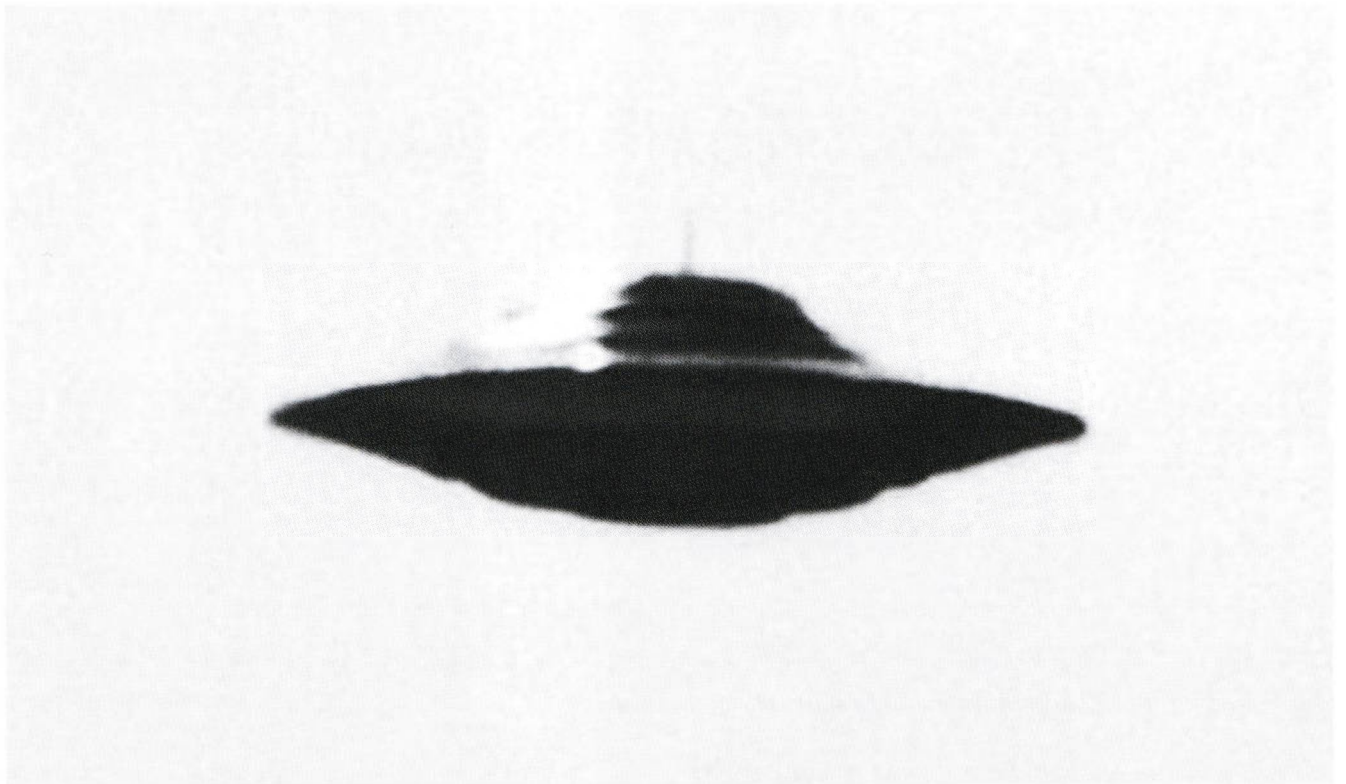
Fortsatt er en av representantene fra den gang aktivt med i politikken. Kåre Tørresdal, som var den siste ordføreren i Stavern kommune (1984-1987), går på en ny fire- års periode i kommunestyret i Larvik. Det står det respekt av!

UFO over Rakke Fort

En dramatisk hendelse sommeren 1954.

Bearbeidet for Værftsmagazinet av Rune Sørli

I 1971 utkom en bok under tittelen *Ufo'er over Norge* av forfatterne John Armand og Bjørn Holm-Hansen. Her kan man lese om underlige og uforklarlige fenomener rundt om i landet – hva UFO angår.

På side 31 kommer man imidlertid til et kapittel under tittelen: *UFO over militært område*.

Her er hva det står å lese.

Flyet med slepemålet har akkurat passert batteriet på Rakke ved Stavern da piloten over radio får ordre om å legge om kursen. Nede fra bakken følger offiserer og soldater flyet gjennom kraftige kikkerter for å forvise seg om at den enslige mannen der oppe under den knallblå himmelen har forstått ordren. En dagligdags affære her ute ved svabergene ved Skagerrak.

Plutselig får karene øye på noe annet, noe som absolutt ikke bør befinne seg over et militært øvelsesområde. De ser en blinkende gjenstand i 30-40 graders høyde midt i skytesektoren.

Hva er det som har forvirret seg inn på strengt forbudte enemerker?

Et jettfly?

En værballong?

Utelukket.

Gjenstanden står helt stille, det vil si: den beveger seg sakte opp og ned.

Verken jettfly eller ballonger oppfører seg slik.

I så fall må det være en helt ny ballong- konstruksjon som er fullstendig ukjent for den erfarne, militære besetning i Stavern – og det er lite trolig.....

Gjenstanden – hva det nå enn måtte være – lar seg godt se med blotte øye, tross den store avstanden. Dessuten går fire kraftige kikkerter på rundgang mellom karene, som får riklig anledning til å danne seg et inntrykk av "tingen".

I hele syv minutter står den urølig – bare sakte gyngende opp og ned – og liksom betrakter skyteøvelsene på Rakke, før den plutselig forsvinner i nordøstlig retning med voldsom hastighet.

Soldater og offiserer ser på hverandre. Vantro.

Da går det plutselig opp for dem: Det må være en

Automatretter for L/70 luftvernkanon med påført målfly. eller?

UFO de har stått og sett på denne solrike julidagen i 1954.

Riktignok har karene hørt løse rykter om at lignende gjenstander skal ha vært observert over Rakke ved tidligere anledninger, men bare få har festet lit til historiene.

Men denne gang hersker ingen tvil – femti mann kan ikke samtidig se en gjenstand som ikke eksisterer. Og nettopp dette – at halvt hundre menn gjør den samme observasjonen på samme tid, gjør Ufo-rapporten fra Rakke til noe bortimot sensasjonell.

Nå vet enhver som har avtjent sin verneplikt for konge og fedreland at man i en slik gudsjammerlig tilværelse kan finne på det utroligste for å spite opp den grå hverdagen i leiren, langt fra kjæresten og mors omsorgsfulle kjøttkaker, som man jo er.

Med andre ord:

Var det hele en velregissert militær lystighet – for atspredelsens skyld?

Naturligvis, så kunne være tilfelle.

Men ikke i Stavern ved denne anledningen.

Ingen skal komme og fortelle at daværende batterisjef og fenrik, sunnmøringen Birger Gjerde, ville tillate seg selv eller andre en fleip i tjenesten. Den unge mannen er

kjent som en pålitelig og dyktig offiser.

Han hadde den gang vært i det militær i åtte år. Han hadde flykjenning og skyte observasjoner som spesialitet.

Hva mer er - Birger Gjerde observerte personlig den mystiske gjenstanden på sommerhimmelen.

Batterisjefen sendte selv inn rapport over observasjonen.

Og ingen – selv den mest misfornøyde rekrutt – ville komme på den tanke å mistro denne pliktoppfyllende offiseren.

Vi kan altså slå fast at ett eller annet mystisk viste seg over Stavern sommeren 1954, i det samme år som en ny stor Ufo-bølge skyller over visse deler av verden.

Birger Gjerde hadde ingen mulighet til å holde tett, selv om han gjerne hadde villet.

Han så det samme som et halvt hundre andre så. Hele avdelingen observerte den merkelige gjenstanden.

Det var også Gjerde som varslet radar avdelingen for mulig å få konstantert om gjenstanden var av "kjøtt og blod". Men radaravdelingen rakk ikke varme opp apparatene før "tallerkenen" forsvant med svimlende hastighet.

Av Birger Gjerdens rapport går det frem:

- Avstanden var umulig å bedømme, men gjenstanden

Eller var det slik?!

var meget langt borte. Den var rund eller svakt elipseformet. Under var den helt flat. Det fór stadig mørke skygger rundt den siden som vendte fra solen. På den andre blinket det som i sølv eller aluminium. Den beveget seg sakte opp og ned. Da den hadde stått slik i ca. syv minutter, forsvant den i nordøstlig retning. Farten var kolossal. Mange ganger gjennom lydmuren. I løpet av bare fire sekunder var den helt ute av syne. Dessverre gav vi beskjed til de andre avdelingene først da gjenstanden begynte å bevege seg. Men da var det for sent.

Birger Gjerde forteller:

- Jeg har aldri trodd på "flygende tallerkener" og vet jo ikke hvordan en slik ser ut. Men det jeg så var verken fly, ballong eller noen annen kjent gjenstand.

Teorien om UFO`er fikk femti nye tilhengere denne minneverdige fullsommerdagen ute på Rakke.

Hva hadde så sjefsinstruktøren ved Våpenskolen, daværende major Ødegaard å si om fenrik Gjerde og hans batteris merkelige opplevelse?

Majoren hadde lenge hatt som hobby å plukke fra hverandre alle teorier om UFO`er, eller som han sa:

- Svært mange av de "flygende tallerkene" som er her i Stavern, er rett og slett reflekser fra lyskastere. Det har vi

kunnet fastslå med sikkerhet. Ofte blir Venus observert som "tallerken" også. Gjerdes fortelling tyder imidlertid på at han har noe håndfast å fare med. Det er bare synd vi ikke fikk meldingen fra ham før, slik at vi muligens kunne "avslørt" gjenstanden.

Etterpå var det mange som spurte hvorfor ikke Rakke skjøt.

Til det er å svare at batteriene ved Stavern ikke hadde tillatelse til å åpne ild. Avdelingen lå i beredskap, andre måtte skyte først.....

Hva var det ufonautene eventuelt ville studere over Rakke?

Ingen vet, men skal man tro den etterhånden ruvende UFO litteratur som foreligger, er UFO observasjoner i forskjellige tidsperioder gjort slik:

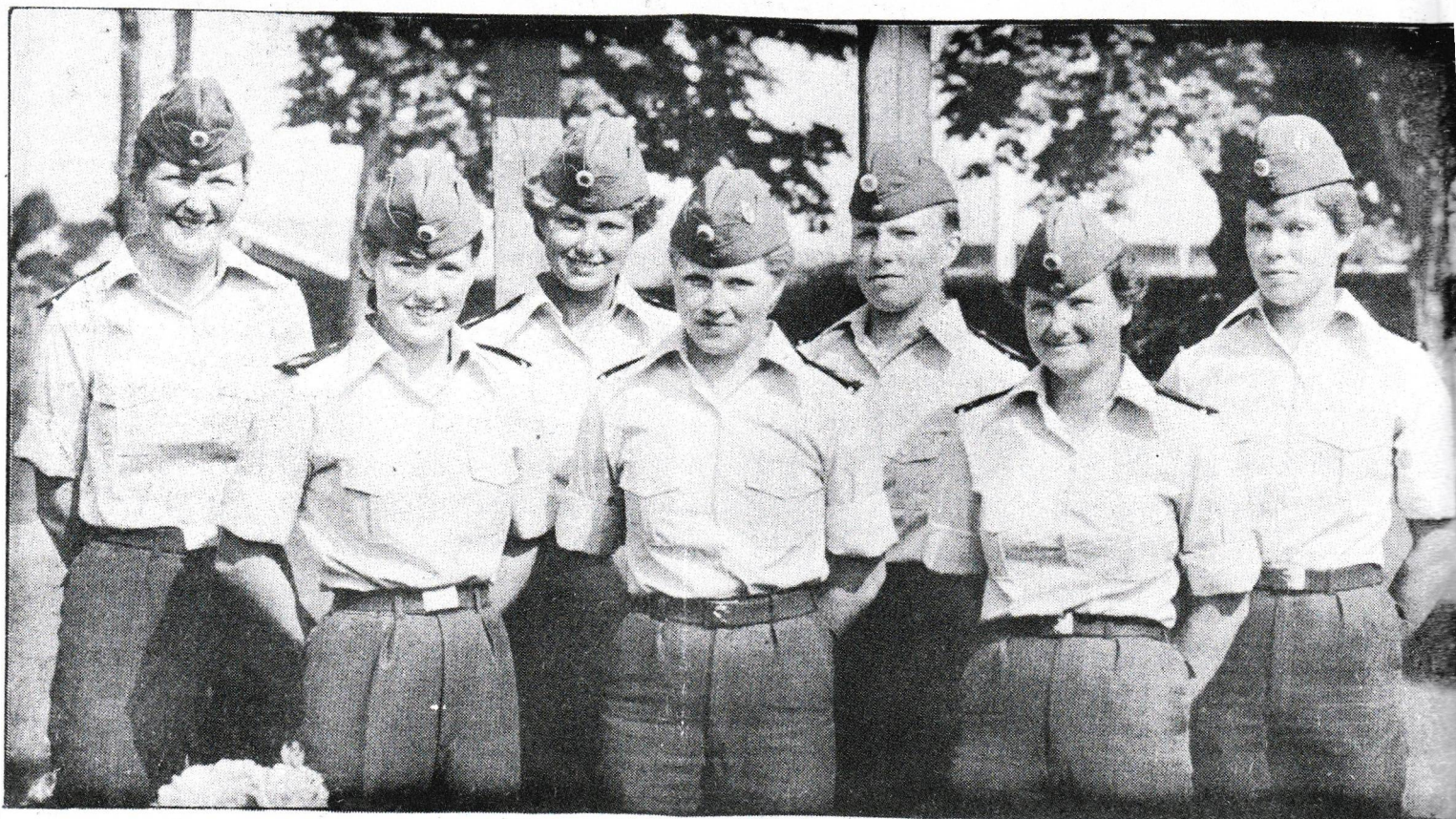
1. Omkring elektrisitets- og atomkraftverk.
2. I årelange perioder utelukkende over elver.
3. Hovedsakelig over damanlegg.
4. Utelukkende over militære områder.

Øg skytefeltet på Rakke ved Stavern i Vestfold er i høy grad militært område.

Et 30-års minne

I 1977 ble det for første gang tatt opp kvinner på Luftforsvarets befalskoler i Stavern – her ser vi hva det sto å lese i lokalavisen Nybrott angående begivenheten den gang.

Kvinnelig befal fra Stavern for 1. gang

AV PER BROAGER

For første gang i historien har Luftforsvarets skoler Stavern utdannet kvinner ved sin Befalsskole. Det var sikkert forbundet med en viss skepsis da ledelsen ved skolen ble pålagt å utdanne kvinner i befal. Å innrullere kvinner i et så sterkt mannssamfunn ville trolig by på mange problemer, og på toppen av det hele å måtte innkvartere jentene på samme

kaserne som guttene, kunne jo forståelig nok skaffe hodebry for ledelsen som er ansvarlig for de unge. Men ingen hadde behovd bekymre seg – alt har gått etter oppskriften. Alle har vist den beste karakter og oppførsel som summer seg for vor-dende befal.

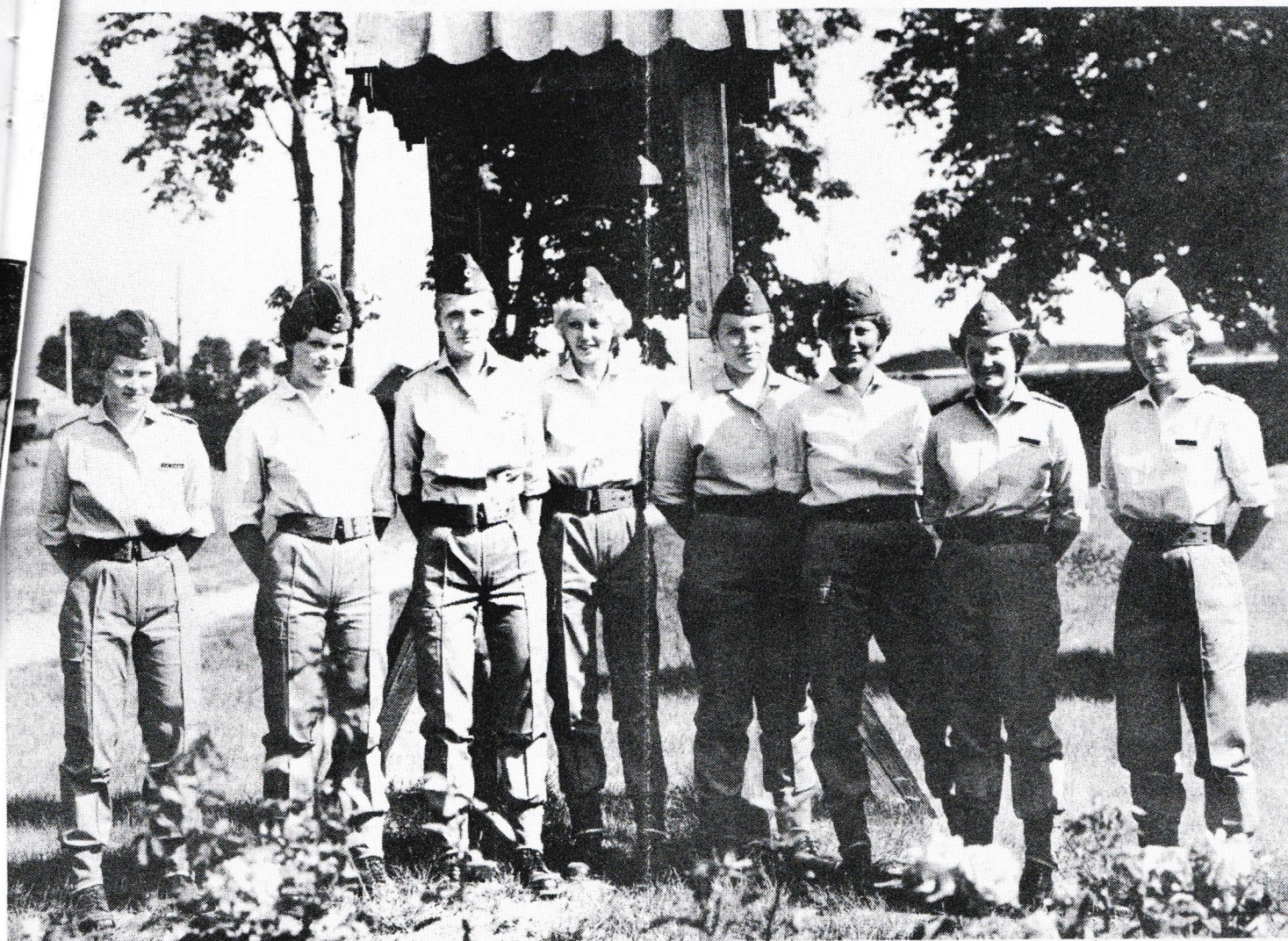
Etter en liten prat med jentene står det fast at forpleiningen ved avdelingen har vært god. Instruksjonen har vært både lærerik og nyttig. Skolen ble

litt anderledes enn de hadde tenkt seg, men de ville ikke vært den foruten. Forholdet mellom gutter og jenter har gått over all forventning. Fint forhold har det vært på et heit kameratslig plan. Tiden i Stavern kommer vi til å minnes som både god og opplevelsesrik, slutter jentene.

Det er et historisk øyeblikk når de unge kvinner nå går over i befalets rekker. De er de første pionerer av kvinnelig be-

fal. Som elever har de ikke stått tilbake for ugttene, det være seg fjellmarsjen, manøvrer eller når det gjelder skyting. De har i det hele vist et pågangsmot og en innsatsvilje som er misunnelsesverdlig. Det er derfor å håpe at kvinnene i årene framover vil finne sin plass i Forsvaret og trives med de oppgaver som de måtte bli pålagt som befal. Forsvaret trenger folk av begge kjønn som går helhjertet inn for oppgaven.

Kvinner i Stavern på befalsskolen

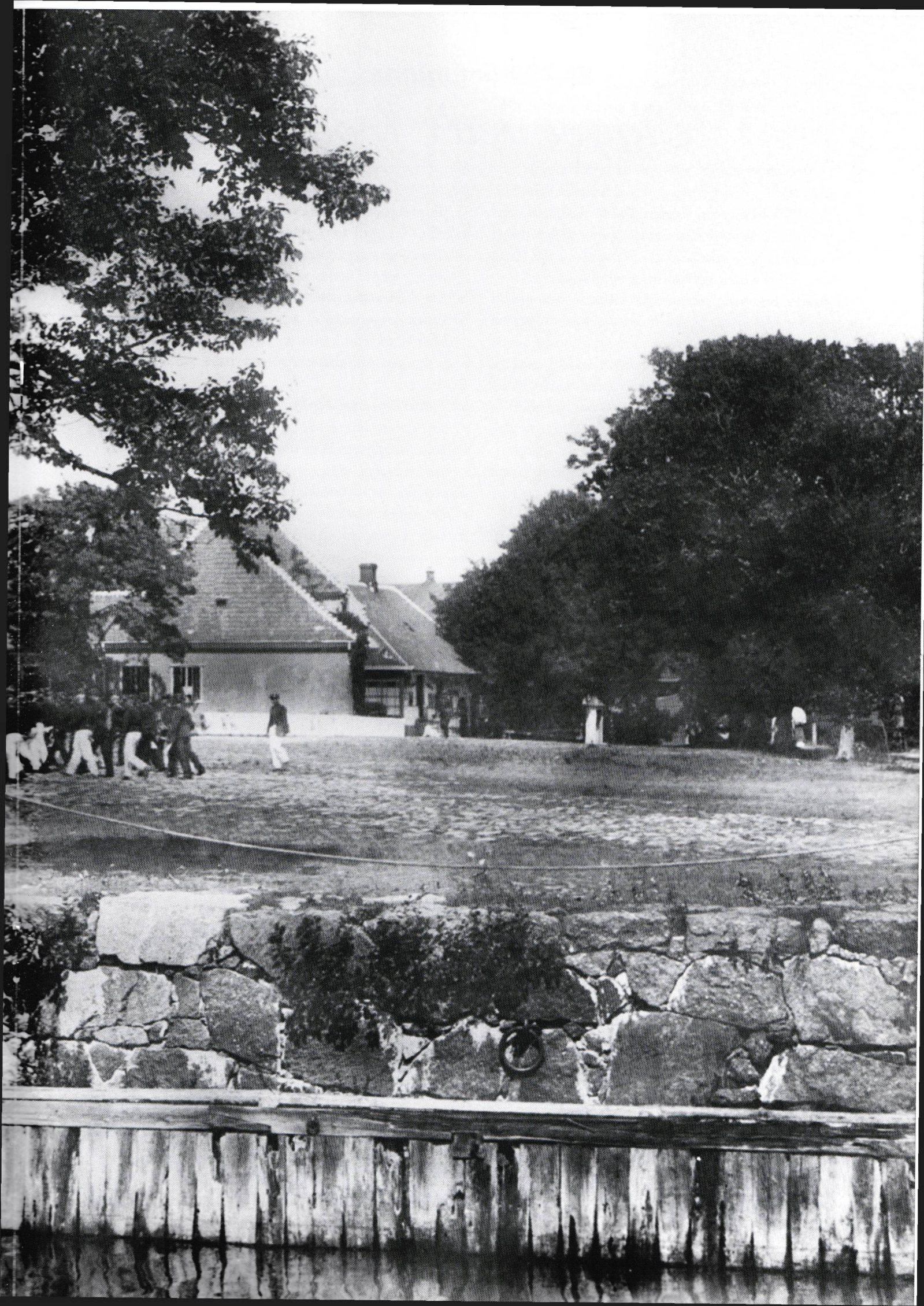
Blant de 104 aspiranter til årets opptak ved Luftforsvarets befalsskole, Stavern, er det 8 kvinner. Det er første gang i historien det vil være kvinnelige elever ved skolen. Etter 8 ukers aspirantperiode tar deres

egentlige befalsopplæring og fagopplæring til. Skolens varighet er den samme som for guttene, 1 år med etterfølgende 1 års plikttjeneste. Under fagopplæringen blir de fordelt på linjene administrasjon, operasjon

og materiellforvaltning. Stridende tjeneste er de ikke forutsatt å utføre. De konkurrerer ellers på like linje med guttene, bortsett fra i noen fysiske disipliner.

De gir inntrykk av å trives godt ved skolen. På bildet står fra venstre: Berit Ovesen fra Sørreisa, Sissel Dahl fra Bodø, Bente Fossaa fra Honningsvåg, Lisbeth Gavin fra Bodø, Wenche Hostvedt fra Stavern, Berit Bøhmer fra Oslo, Kirsti Høyen fra Oslo og Bente-Marian Lynum fra Bergen.

Et 200 års minne

Slaget ved Arøya

Oppe på Vardeberget i Stavern hadde utkikken flere ganger i de siste dager av oktober 1807 sett en kutterbrigg på 18 – 20 kanoner søke land.

Skipet førte svensk koffardiflagg.

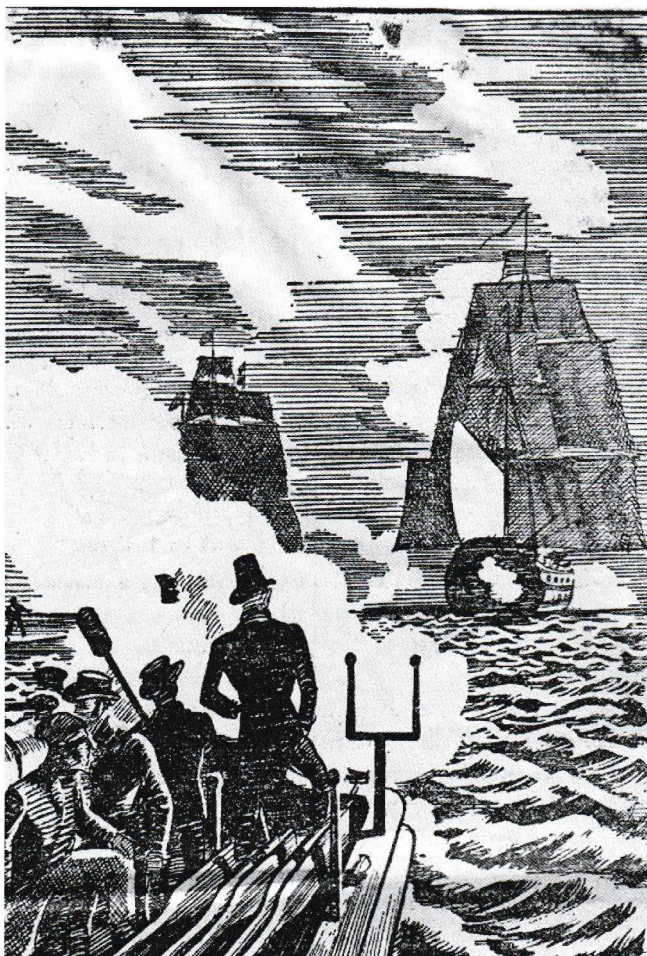
Kaptein Frabricius mente det måtte være ugler i mosen, for da losbåten nærmet seg, heiste briggen amerikansk flagg og skjøt 9 skape skudd.

Han sendte da kapteinløytnant Michael Bille ut med 3 kanonbåter for å undersøke saken. Men da det blåste stiv kuling av ost-syd-ost, med høy sjø, måtte Bille returnere uten resultat.

Men briggen kom igjen.

Utpå ettermiddagen den 23. oktober lå gamle Gorus Amundsøn og "katreide" ute på Helgeroafjorden. Han ville prøve om småtorsken var i humør.

Jo, det nappet bra! – og gamle Gorus var så opptatt med fisket at han ikke merket at en seiler passerte Fugløya og for så å stige inn Helgeroafjorden.

Plutselig praiet en rungende basstemme ham på engelsk.

Gamlingen skvetter opp, og ser de truende kanonene.

Han griper til årene, og ror for livet mot land.

Engelskmannen sender fem skudd etter ham.

Ett treffer – men gjør ingen stor skade.

Helt vettskremt kommer Gorus i land og forteller om engelskmennene som er ute etter ham, og det rett uti fjorden her.

Her er ingen tid å spille.

En stafett blir sendt til Stavern, og en annen til kaptein Stabell som lå med et kompani jegere på Neset.

Imens braser briggen rundt, siger utover igjen, og går opp Dypingen mellom Arøya og Geiterøya.

Da kommer stilla – og briggen firer jollen for å varpes innover. Kristen (noen sier Halvor) Geiterøya ligger også og driver i stilla med den åpne fraktebåten sin. Han bruker et gammelt kassert losseil.

Heisan! – Engelskmennene ser stripa i seilet og tror dermed at de skal kunne få los. Men den gang ei! Kristen får årene ut, og takket være sine kjempekrefter greier han å unnsnippe. Han kommer i land i Kirketoppullet på Arøya og renner opp i heia hvor han gjemmer seg.

Orlogsgastene setter etter, men gav snart opp jakten i ulendet. For dog å ha gjort krigsbyttet, annammer de Kristens sjøfrakk, et par lange bukser og en lommebok med 4 riksdaler.

Briggen "gjør land" i Jernbaugbukta på Arøya, og anker opp der.

I den hardeste mørkningen kommer kapteinløytnant Bille med 5 kanonbåter gjennom Skaarsund mellom Mølla og Fugløya.

Løytnant Dorn legger seg med 3 båter ved den søndre pynten av Arøya.

Bille selv ror med sluppen "Kjøge" og "Jolle nr. 2" forbi Lammeskjæra og tar så stilling på nordsiden.

Fra kaptein Stabells jegerkompani kommer løytnant Norgreen med 36 jegere.

De ror straks over til Arøya og kravler i svarte høstnatta gjennom ulendet ned til Jernbaugbukta hvor briggen, "Nightingale" lå.

Om bord hos engelsmennene var det stille.

Vakten rusler ubekymret att og fram og nynner på en visestump.

Ved daggry angriper nordmennene.

Bille kommer vestfra i god fart, og smeller løs på kloss hold.

Søvndrukne tørner gastene om bord i briggen ut.

Da synger jegerne sin morgenkorall, og skudd etter skudd suser ned mot "Nightingale".

Skarpe kommando ord får snart engelske matroser til å summe seg etter det overraskende angrepet.

I en fart blir fortøyningene kappet, og briggen varpes sakte utover.

Men nå vil løytnant Dorn et ord med i laget.

Han sender en kraftig salve mot briggen – det så trefliser og kanonporter driver omkring i sjøen – men noe nådestøt fikk briggen ikke.

Briggen besvarer ilden, men dens grove skyts gjør at kulene går over kanonbåtene og plasker i sjøen uten å ha gjort noen skade.

Midt i den verste bataljen kuler det opp en frisk nordavind.

Seil blir satt – og utover står "Nightingale" for fulle seil mot friheten.

Lykken er med den engelske mann på rov mellom Norges skjær!

Midt på Helgeroafjorden, mellom Arøya og Fugløya, sender briggen en siste hilsen, og den var kraftig, for kuler og skrå (krutt) regner ned over hele Helgeroa – ja, helt inne i Barkevika.

De norske kanonbåtene setter etter – men gir opp forfølgelsen borte ved Jomfruland.

Los Jan Villummsøn fra Havna forteller at "Nightingale" pralet ham i rom sjø etter fisk – og da skjemtet engelsmennene med at de hadde fått en frokostbit oppe i Norge.

Det hele var jo en forholdsvis ublodig affære.

Nordmennene hadde ingen tap – og engelsmennene fortalte at de heller ikke hadde noen tap ved hendelsen – skjønt Norgreen og jegerne hans fortalte at flere engelske gaster falt da de satte seil.

Helgeroa-skipper Hans Quist Jensen fortalte at han mange år etter traff "Nightingale"'s sjef over i England.

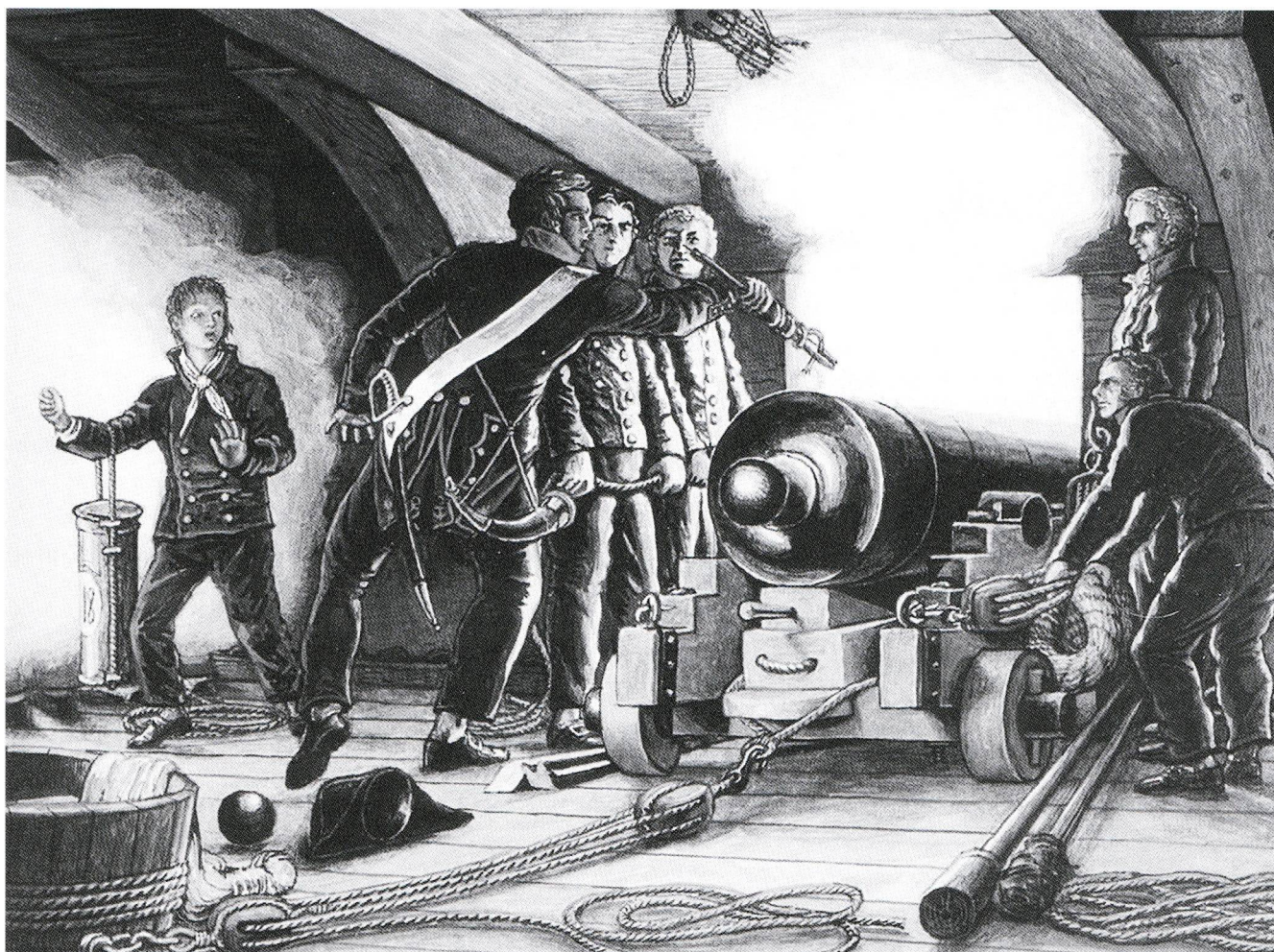
Og da fortalte han at briggen ikke hadde mistet en eneste mann.

Men han føyer til følgende: - hadde ikke nordmennene vært så hissige – men heller ventet til at det ble helt lyst – hadde jegerne på så kort hold meiet ned hele besetningen.

Sjefen sier videre: - min ordre lød, at gå opp Langesundfjorden og brannskatt alle byene der.

Det hadde kanskje lyktes, hvis ikke kystvernet fra Stavern hadde funnet sin oppgave voksent.

Kilde: Gammelt avisutklipp bearbeidet for Værftsmagazinet av Rune Sørliie.

Illustrasjonsfoto

Utstillingene

Besøket i Galeimuseet og i utstillingen i Kadettbrakka har vært bedre denne sommeren enn i fjor. Kanskje skyldes dette det dårlige sommerværet. I Kadettbrakka har 470 vært innom og i galeimuseet har vi registrert 650 besøkende.

I Galeimuseet er det gjort en liten endring av utstillingen slik at den nå dekker marinetiden (1750-1896), Krigsskolen (1896-1934) og Luftvernregimentet

(1934 – 1940). I Kadettbrakka er utstillingen viet helt til Luftforsvarets epoke på verftet (1946-2002).

Vi er stadig på jakt etter nye(gamle) gjenstander til Luftforsvarsutstillingen. Spesielt gjelder dette uniforms-effekter.

Du skulle vel ikke ha et par lyseblå turnsko fra 50-60-tallet eller en lyseblå arbeidsuniform i bevernylon? Alt er imidlertid av interesse så skulle du ha noe liggende i kjeller eller på loft, så kontakt oss.

Guidevirksomheten

I år har vi hatt større etterspørsel etter omvisninger på verftet enn tidligere år. Pr i dag har i utført ca 50 oppdrag med 1400 personer. I tillegg kommer opplegget for skoleelever i 9. klasse med 420 elever.

På de faste guidingene i sommer (2 ganger i uka) har derimot publikum sviktet. Her varierer antallet fra 11 og helt ned til 2.

Guidekurs

Etter jul vil det bli arrangert et kurs i Fredriksvern verfts historie. Vi ønsker å gi flere personer en innføring i verftshistorien med håp om å få flere guider og utstillingsvakter. Kurset er åpent for alle interesserte. Kunne dette være noe for deg?

Ta kontakt på telefonnr. 93266620.

Vi kommer tilbake med nærmere informasjon i god tid før kursstart.

”Værftsminner”

I sommer kom Rune Sørli ut med den 4. boka i serien ”Stavernsminner”. Denne boka er kun viet Fredriksvern verft og er nå til salgs gjennom venneforeningen og banken DNB NOR i Stavern. Den kan også fås kjøpt hos Norli bokhandel i Larvik.

I boka vil du finne bilder fra verftet som aldri tidligere er vist offentlig. Bøkene er nummererte og trykket i et begrenset antall eksemplarer. Prisen er kr 290.-

Kanskje på tide å tenke på årets julegave?

Bestill på telefonnr 93092360 eller til e-postadresse: post@fvv.stavern.no

Fredriksvern verft's jubileumsmarsj

Viste du at det i forbindelse med verftets 250-årsjubileum ble laget en egen marsj? Marsjen er komponert av Bjørn Melleberg og ble uroppført av Kgl. Norske Marines musikkorps i Stavernshallen 29. januar 2000. Den finnes faktisk på en CD som marinemusikken har spilt inn – og venneforeningen har faktisk noen få eksemplarer tilgjengelig hvis noen av våre medlemmer er interesserte.

Mandagsåpent i Kadettbrakka

Vi har i høst hatt åpent hus i Kadettbrakka hver mandag mellom kl 10-14. Flere medlemmer har tatt turen innom for å slå av en prat. Det har selvfølgelig vanket en kaffekopp. Vi har fått god hjelp til å identifisere bilder samt utføre en del andre foreningsaktiviteter. Vi satser fortsatt på å holde åpent framover – så legg turen innom på mandag!

Kommandersersjantrommet

i Kadettbrakka som viser veggtegninger fra blant annet Kronprins Olavs kadett-tid trenger en opprusting. Dette gjelder både selve utstillingen og tak, gulv og vegger. Belysningen er også for dårlig til å yte utstillingen full rettferdighet. Vi har tatt saken om ved den lokale ledelse for Nasjonale festningsverk, som nå vurderer løsninger. Forhåpentligvis skjer det noe raskt.

Nye medlemmer

I sommer har vi fått innmeldt flere nye medlemmer. Spesielt har jubilerende befallsskolekull bidratt godt i så måte. Medlemstallet er nå 380. Kjenner du noen som kunne tenke seg å bli medlem hos oss, så meld fra. Vi har fine vervepremier.

Adresseforandring

En del av våre medlemmer flytter uten å melde adresseforandring. Dette skaper litt ekstraarbeid for oss for vi vil jo gjerne nå fram til dere alle med informasjon.

Bruk e-postadressen vår post@fvv.stavern.no eller post-adressen:

Fredriksvern Verfts Venner

Postboks 161,

3291 Stavern

Flaggtjenesten

Det er fortsatt 55 personer som ”beordres” til flaggtjeneste. Dette er i seg selv beundringsverdig og skaffer i tillegg foreningen inntekter. Vi trenger flere medlemmer til denne jobben – så står du ikke på flagglista – meld deg til flaggsjef Olav Bjørnflaten tlf 40067106.

420 skoleelever på verftsbesøk

Første halvdel av september besøkte alle elevene i 9. klassetrinn på ungdomsskolene i Larvik Fredriksvern verft. Besøket inngikk som en del av "Kulturskrinet", eller som noen også kjenner under navnet "Den kulturelle skolesekken", hvor barn og unge gjennom ulike tilbud blir kjent med kunst, kultur og historie. Dette er 5 året på rad at venneforeningen står ansvarlig for dette opplegget. På denne måten blir elevene kjent med Fredriksvern verfts historie satt i en sammenheng med andre begivenheter i norsk historie fra 1700 tallet og fram til våre dager.

Opplegget går i store trekk ut på at elevene først får en skoletime teori før de

blir guidet rundt i utstillingene og på verftsområdet.

Vi setter stor pris på å få denne muligheten til å presentere lokalhistorien for kommunenes unge, og de aller fleste av elevene følger interessert med og kommer med spørsmål.

Dette er et samarbeid mellom Larvik kommune, kulturkontoret og venneforeningen som har fungert veldig godt. Riktignok en stor jobb for oss – vi bruker ca en uke på å få alle igjennom dette programmet – men ungdommen er en viktig målgruppe for vårt formidlingsarbeid så vi stille mer enn gjerne opp.

*Ungdommer fra
Brunla besøker
Sjøhistorisk Magasin
på Fredriksvern Verft.
Foto: Svann
Dvergastein*

NYE UHYGGELIGE VÅPEN

Mag. form. Westgaard „forlater“ depotet i røyk og damp med „hoppeteppet“

Vi har lenge hatt mistanke om at de har "holdt på med ett eller annet", oppe på depotet. Stadig har vi sett stjerneprangende offiserer på besøk i "de indre kammer". Tilslutt holdt vi ikke ut lenger, og etter en lur manøver klarte vi å overrumple 7 mann i full gang med LVAs nye "julenisse-drakt".

Etter mye snakk fram og tilbake, om at de helst ikke ville publisere saken, fikk vi allernådigst halt litt ut av magasininformann Westgaard.

- Er det lenge siden disse nye uniformene kom til LVASA?
- Nei, vi fikk dem tilsendt fra Hovedmagasinet først i august.
- Hvor mange har dere fått tildelt?
- Det kan vi dessverre ikke opplyse, men vi

mangler endel på at alle kan få. Vi venter å få restpartiet i denne måned. Da blir det å dele ut til samtlige, både befal og menige.

- Det virker veldig tungt og stivt det hele.
- Ja, i første øyeblikk, men det er ikke så værst, hele utstyret veier ca 12 kg, og drakten er ledig og fin å ha på. Selvfølgelig blir det en treningssak og kle den på seg og få montert instrumentene, men det følger et utmerket reglement som lt Söeland nå holder på å oversette til norsk.
- Kan du forklare oss litt om utstyret?
- Jeg kan jo prøve etter beste evne. Som du vel alt har forstått så er denne typen amerikansk. Vi kan jo begynne med brillene. De er infrarøde, og det igjen vil jo si at solda-

ten kan "se" i mørket. Inne i selve hjelmen skal det være en innebygd transistor-radio, men den har vi ikke fått enda. Den kommer etter sigende rett over jul. Så har vi her en ansiktsmaske "artikkel nr 1400, sier Westgaard og ler".

Hva den er laget av kan jeg ikke si, men at det er aspest i den er sikkert. Så er det hansker av plast, og lettvektstøvler til beskyttelse mot radioaktivitet og atomeksplosjoner. Støvlene er jo nærmest til å trekke utenpå vanlige støvler.

En moderne soldat må også ha vest. Denne vesten er av nylon, og skal beskytte mot flyvende gjenstander, granatsplinter og kuler fra mindre våpen. Den er nokså lang, fra skuldrene til skrittet.

Drakten forøvrig består av så mange rare ting at det vil ta for lang tid å forklare her, men selve "stoffet" ligner på gummi.

- Men så var det geværet da?
- Ja her får du snakke med bøsseMakeren, for det er vist noe helt nytt på området.
- Vi får tak i Karterud, men det er ikke mye å få ut av ham. Men at kalibret er 3 mm fikk vi da rede på. Det er plass til 150 skudd i magasinet, og det er treffsikkert på 500 meter. Geværet er selvfølgelig helautomatisk, men skuddtaket er en hemmelighet. Karterud forklarer at den kikkertlignende gjenstanden som soldaten har på hodet, er en telekikkert til bruk for å skyte på lange avstander. Selve kulen eksploderer ved anslag, og har en meget sterk virkning. Jo jo, dette hörtes jo fint ut, vi får bare håpe vi ikke får bruk for utstyret. Men så får vi øye på noe rart borte på gulvet, som mest av alt minner oss om en gummimadrass.
- Hva er dette for noe Westgaard?
- Jo det er en liten ny sak som har vakt stor oppsikt. Det er et såkalt "Hopp-teppe". Selve hensikten er at soldaten skal fraktes kortere distanser over områder som er minelagt og lignende. Drivmidlene er små raketter som kan monteres inn, alt etter avstanden som skal tilbakelegges. Det blir vel ikke mye bruk for disse hos oss, men vi må jo ha noen eksemplarer, om ikke annet enn til instruksjon.
- Men er det ikke lett å falle av under flukten?
- Nei, det går veldig lett, bare en sitter på reglementert måte. Største høyde er 3½ meter over bakken, så noe fare for livet skulle det ikke være å falle av.
- Ja ja, så fikk vi da endelig utløsning for

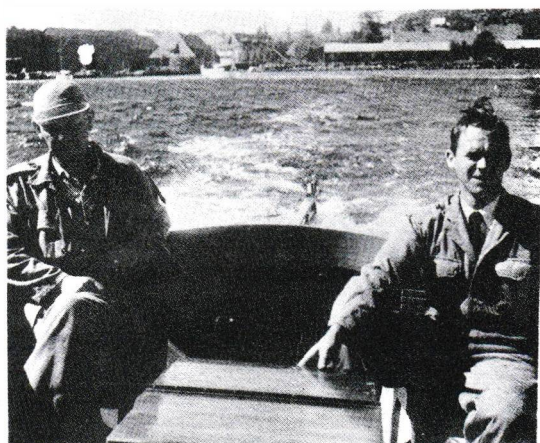
Mag. form. Westgaard har tydelig respekt for Kapt. Toresen som "fremtidens soldat"

vår nysgjerrighet, samtidig som vi ble en erfaring rikere. Så bortimot jule-tider da får vi se avdelingen i "new-look". Men noe vakkert syn blir det ikke.

CITADELL- ØYA

De som har vært i Stavern, enten som soldat eller feriegjest, har vel ikke unngått å legge merke til de gamle festningsverker på Citadelløya. De ligger der så trauste og trygge, om noe mett av dage, men like hemmelighetsfulle for oss idag, som for fienden for hundrer av år siden.

ELEKKE OG KARLSEIN
PÅ VET TIL FREDELIG
INVASJON PÅ ØYA.

På grunn av sin flotte geografiske beliggenhet har Stavern fra gammel tid vært nyttet som støttepunkt for krigsskip. Allerede i år 1207 brukte baglerne havnen som skjulested, mens birkebeinens flåte var ute etter dem. Under Gyldenløvefeiden ble havnen i 1677 befestet etter ordre av Christian V, og da han på en tur i Norge kom innom Stavern i 1685, bestemte han hvor fortene skulle oppføres.

Kongens statholder i Norge var dengang Gyldenløve, og han var det som oppdaget Stavernshavnens gode egenskaper og fikk kongen med på anleggene der.

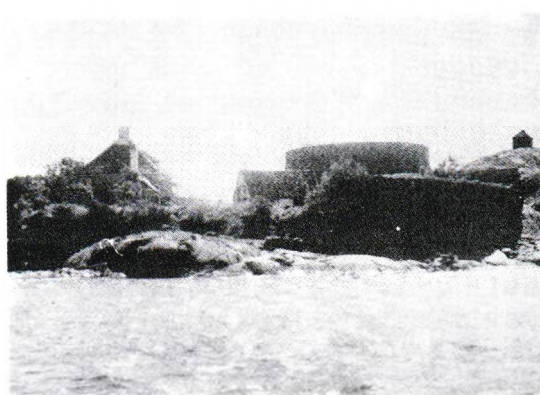
Det er ikke nøyaktig på det rene når de første befestningsanlegg ble påbegynt, men sikkert er det at anlegget var i arbeid sommeren 1687, lo år at Gyldenløve hadde latt oppføre de første blokkhus av tre med batterier og pallisader. Den befestede havn skulle være et støttepunkt for den dansk-norske eskadre, opprettholde forbin-

delsen med Danmark og være utfallsport i framtidige kriger under flåtens operasjoner mot den svenske Göteborg-eskadre.

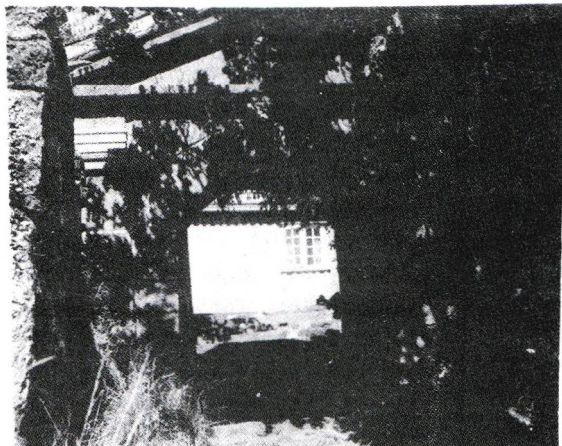
Det nye befestningsanlegg ble bygd inne i havnen på en øy, senere benevnt Citadelløya. Et fort med kommandobolig ble her bygd ferdig i 1689, fire år etter Christian V's besøk i Norge. Samme høst fikk fortet sin første garnison, en sersjant og 12 mann som kom fra garnisonen i Fredrikstad.

Til kommandant ble samtidig utnevnt kaptein Jonas Bredde, en gammel krigsmann med lang tjeneste bak seg.

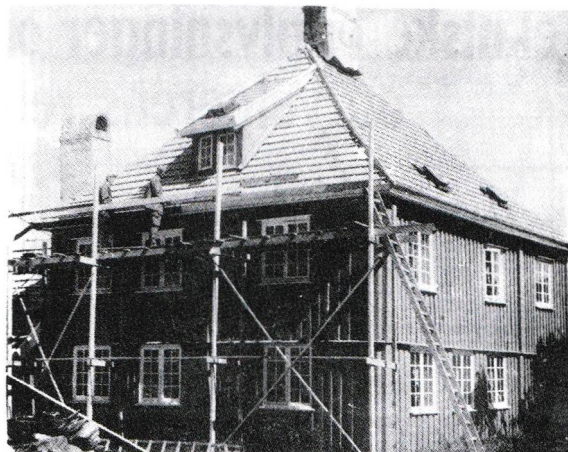
Om det har lesernes interesse, kan det her nevnes at Stavern på den tid var et lite strandsted, og bestod av 27 hus som lå under det senere innhegnede militærområde. Det fortelles at innbyggerne drev fiskeri og sjøfart. De levde, selv etter datidens forhold, et kummerlig liv og grevens oppebørselsmenn hadde vanskeligheter med å få drevet inn grunnavgiftene som for de fleste hustomter bare var 2-3 kroner pr år.

EN STERK FESTNING FOR 200
ÅR SIDEN - IDAG: VAKKERT & MALERISK

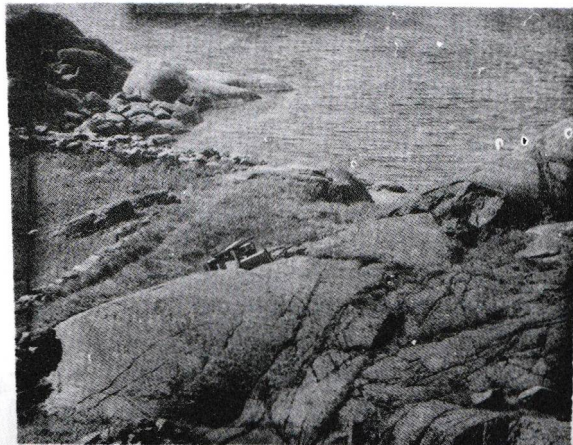
~ EN IDYLLISK INNANG ~

~ VEDLIKEHOLDSARBEIDER ^{PR} KOMMANDANT BOLIGEN

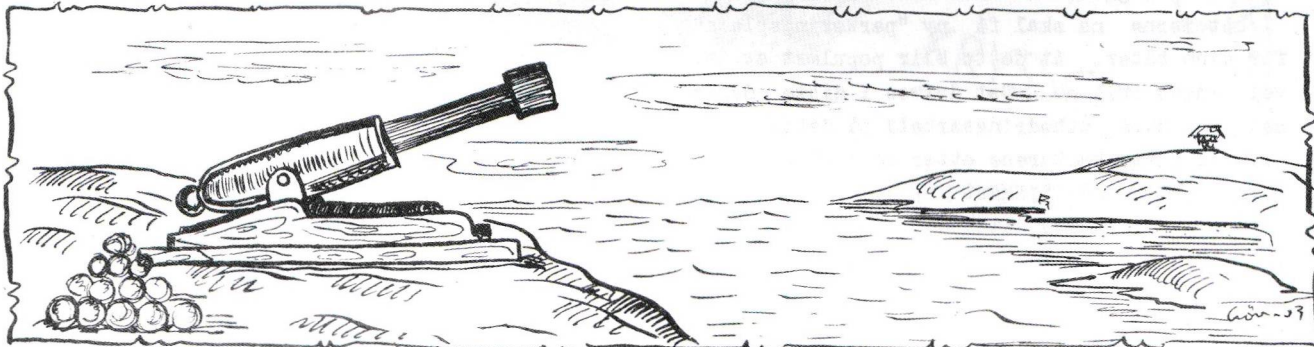
~ DET GAMLE KANONTÅRN ~

~ UTSIKT MOT STAVERN ~ HER ER DET GODT BADEPlass

Når det gjelder Citadellet, så er det leiren som har ansvaret for vedlikehold og puss av bygninger og festninger der ute i fjordgapet. I disse dager er det selve Kommandantboligen som får en overhaling. Tak og vegger blir ettersett og reparert etter alle kunstens regler. Da vi besøkte "festningen" var det Sigurd Arstad og Johannes Flekke som arbeidet der ute. Store stillinger var reist oppetter veggene, og at arbeidet var påkrevet fikk vi syn for. Men nå blir det bra også, og etter denne sjauen kan vinteren trygt komme med snøfokk og vind. Som en passe avslutning kan det vel være på

sin plass å se litt på ordet "Citadel". Citta er betegnelsen på by i Italia og det skriver seg nok fra dette ordet. Selve ordet "Citadel" står for mindre sterkbygde del av større festning, bestemt til å være et siste tilfluktsted for besetningen. Ja tidene forandrer seg det er sikkert og vist, men Stavern og leirens gamle bygninger beholder sin gamle stil. De blir pusset og stelt med for å kunne vise kommende slekter hvordan det engang var. Det er historie "in naturalia", og det sier vel mer enn hundrevis av sider med stoff.

181311 sept. dro skbtt sammen med eks.o.inntak II fra Stavern mot Kongsbergtraktene for å ta seg frem over Skrimfjellene mot Skien og forene seg med egne styrker. At disse styrker skulle bestå av 4 manns band- loo liter lapskaus - og utallige liter öl, under kommando av lt Woldheim, skulle vise seg som en absolutt uventet og svært hyggelig overraskelse. Tilsammen var styrken på ca 80 mann- som alle ble stuert sammen i 4 lastebiler samt en stasjonsvogn. Det resulterte i mange grønne fjes innerst og i bønn av bilene. Törken hadde gjort veiene temmelig stövete og når da bilene er konstruert slik at stövet trekker inn, fikk gutta erfare hvordan det er å sitte i en stövsuger. Frister neppe til gjentagelse. Etter stövet å dömm

Dagens fangst ble ikke stor, men

Øvelse - "Lasse Lur"

skulle man tro at gutta tilhørte en örkenarme. Befalselevene Duesund og Kaupang, samt fenr Berg fra Eks.o. utmerket seg i særlig grad ved å være omtrent ugjenkjennlige.

Bilene brakte oss til foten av Skrimfjell til et sted kalt Fekjanseter. Törken hadde vært intens også heroppe - så vann var det lite av i området. Men forpatruljen satte likevel iveri vestover for å finne en bra leirplass med vann i nærheten.

Bare tre kilometer borte ble en trivelig leirplass funnet og vi slo oss til ved Nybuseter. Teltene skjöt opp, og middagen ble inntatt i form av SP 56.

Ja SP er et kapitel for seg. Gutta syntes det var litt av en forundringspakke de hadde fått. Mye rart - mye godt - endel mindre godt. Men det er rart hva som glir ned når man er sulten. Litt senere på kvelden ga lt Otterstad, bttsjef og övingsleder, en orientering for mannskapene

Mat og drikk under veggavisens "siste nytt fra alle land"

om opplegget av övelsen. Vi skulle jo i k k e tilbake til "kjære" Stavern på hele 5 dager.

Den neste dag satte vi igang oppstigningen over Skrimfjell. Eks.o. viste utmerket form og slengte, under ledelse av stsjt Devik, stadig bemerkninger om at farten passet bedre for en söndagsskole på landtur. Vi klatret oppover i skyggen av Styggmannsknatten som ruvet over oss. Vel oppe fikk vi en flott utsikt nordover mot Kongsberg.

Natten seg på og vi gikk til ro i våre utmerkede tomannsboliger. Det samme - litt kjölige - været var velsignet med da vi neste morgen kröp ut av dynene etter en times ekstra sövn som overgangen til normaltid ga oss.

Kl 0730, normal tid, startet lt Snildal med forpatruljen som for anledningen var fra Eks.o. fordi vi hadde den hardeste dagsmarsjen foran oss.

Da vi var sloppet opp for mørkebånd ble vår rute merket med dopapir, noe som forledet fenr Öhre-Nilsen til en morsomhet om at vi skulle raste om 15 törk. Da vi kom til Ramsvatn hvor vi skulle innta lunsj fikk fenr Svenkerud seg en overraskelse. Han hadde mistet klokken. Men med den energi som kjennetegner befalet på befalsskolen tok han helomvendig og satte iveri nordover så småsteinen sprutet for å lete. Og det hyggeligste var at han fant igjen klokken noen kilometer lenger nord.

På gården Hobelstad skulle vi möte fenr Berntsen for etterforsyninger av mat, post og nyheter fra sivilisasjonen. Men der var ingen. Først etter en stunds venting så vi en militärgrön stasjonsvogn komme pesende opp bakkene.

Brev, aviser og SP ble delt ut under stor jubel.

Herfra var det lagvis framrykning mot felles samlingspunkt, Gromstul, ved Okteren. Nå var elevene lagførere. Enkelte tok med laget på lange rundturer, utenfor vei og sti, hvor de ble nødt til å gå med høy kneoppløfting for å komme fram. Men alle fant omsider fram til Gromstul, og derfra var det merket løype fram til leirplassen.

Batteriet skulle rykke fram lagvis også den neste dag. Etter å ha skylt ned en eller to kakeblokker med SP-velling tilsatt sot, barnåler og endel uidentifiserte gjenstander, satte vi avgårde med lo min mellom lagene. Dagens rute var stort sett grei. Målet var gården Henningsdal ved Fjeldvann. Også idag ble flere lurt av kartet, som i detaljene ofte ikke stemte med terrenget. I sine bestrebelsler etter å komme først fram mistet mange stien, og valgte å følge kanten av Fjeldvann fram til målet. Men loom fra gården gikk plutselig fjellet steilt i sjøen og der sto vi. Hånlatter fra de patruljene som allerede var framme, - et steinkast borte, skylte over oss.

Istedenfor måtte vi klatre ganske langt - ta en stor omvei og ned langt bortenfor for å komme fram. Det tok oss ca en time.

Forpatruljen skulle merke løypen videre, men intet dopapir var å finne. Det ble å vente.

Langt om lenge kom de, svette og slitne etter en lang tur inne på et annet kartblad. Ved Vassenden gikk batteriet i leir. Teltene kom opp - støvlene av - og SPen fram, men så plutselig høres matsignalet borte i skogkanten, spilt på fenn Björgans gammelkjente trompet.

Vi la to og to sammen og fant ut at mat-signal betyr mat. Sultne soldater strømmet til med grådighet i blikket - tørste i strupen og gaffel i hånden.

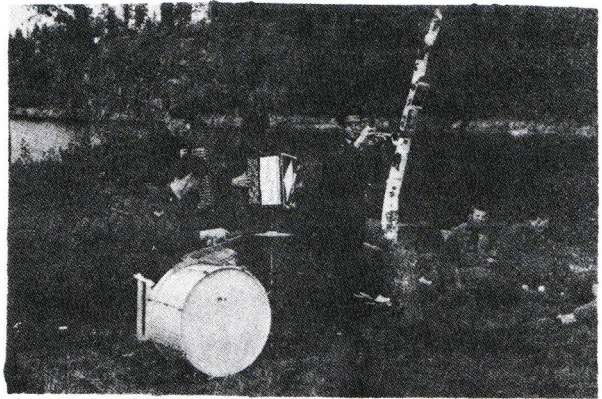
Lapskausgrytene og ølet fikk stemningen til å stige, og oss til å rape og hikke. Jo dette var velferd det. Og da det 4-mann sterke bandet

Spørr om lapskausens smakte a...

begynte å jazze så Skrimfjellene swingte med, ville jubelen ingen ende ta.

Samtlige, utenom befelev l32 Sigernes, var tilstede. Han var ute og fisket. Han skulle vel skaffe seg litt ekstratilskudd til SPen. Omsider kom han glad og stolt med en liten pinneørret, men da var kjøttgrytene omtrent tømte.

Småbølger Kruser-viken.....

Det ble drukket, spist og sunget over en lav sko. P. Björgan hadde skrevet en sang for manøveren og dens deltagere. Linjen "Vår venn Ohre-Nilsen rød som peon - brøytet seg veg som en hel divisjon", fikk sjt Tømmeraas til å trille av pinnen og nedover gressbakken.

Vel - snart dro velferden tilbake til Stavern og vi gikk til ro - for siste gang under denne manøveren.

Utpå natten fant vekten en mystisk person liggende ute i skogen. Etter nærmere undersøkelse viste det seg å være lt Ure fra Eks.o. - Hans teltkamerat sjt Nilsen hadde tvunget ham ut av teltet ved intens snorking.

Morgenen etter var det beinkaldt. Men befals- elevene lo4 Bremnes og l22 Nordås, lot seg ikke skremme. Før solen hadde krøpet over åskanten badet de i Fjeldvann - og de var flere ganger uti.

Vi hadde kun 2-3 kilometer igjen til Flittig, hvor bilene skulle møte oss. Vi marsjerte på vei og sangen gikk friskt under ledelse av fenn Ohre-Nilsen. Snart var vi nede ved bilene. Det var ikke fritt for at noen og hver kastet et lite vemodig blick over skuldrene - vi hadde virkelig hatt det flott i et flott terreng. Så bar det hjem til en skikkelig dusj og puss av utstyret.

"Lasse Lur I" var vel tilende og vel gjennomført av alle. Eks.o. skal ha en spesiell honnør, for godt humør og fin innsats til tross for ømme føtter og sinte sersjantaspiranter, som jagede dem i soveposen ved rosignal.

Vel-, ømme ben og slitne rygger hørte til dagens orden, - men hva gjør det?

Jeg vil hermed få takke for en alle tiders manøver for Eks.o.II, skbtt I/59 og II/59.

Per Bruun-Lie

sit

NM GROVPISTOL

Den 19/9 59 ble Norgesmesterskapet i grovpistol, 1/1 VM-program, avviklet i Brummundal. I alt deltok 60 mann (derav 2 kvinner) fra hele landet. Stevnet ble meget greit avviklet. Fra Fredriksværn Pistolklubb deltok Lt O Flåten, Fenrik Dahl-Olsen, Stsjt Carsten Stensgaard, Fenrik Ole Gulseth og Fenrik Leif Sandum

Her ble ikke resultatene for pistolklubbens medlemmer noe særlig gode sammenlignet med "spissene" på stevnet, men så får vel utstyret ta litt av skylden.

Norgesmester med ny norsk rekord (583) ble Vingsersjant Bidnes fra Gardermoen.

Som vi ser ble Bidnes nr 7 på LKOs lag under stevnet på Gardermoen, hvor samtlige deltagere måtte bruke 9 mm armepistol. Under Norgesmesterskapet i Brummundal ble det hovedsakelig benyttet revolvere spesielt laget til baneskytning og revolverne har mange fordeler framfor Luger som er det våpen Pistolklubbens medlemmer skyter med. Nå håper de aktive medlemmene å kunne skaffe seg revolvere med det første, men det er prisen på revolveren og ammunisjonensom er den foreløpige hindring.

IDRETTS

Flyvåpnet er ikke „snaue“

LKO HADDE DE BESTE PISTOLSKYTTERE.

Flyvåpnet avholdt 18/9 1959 eget mesterskap i pistolskytning med deltagelse av forsvarsgrenenes 70 beste pistolskyttere. Dermed er Flyvåpnet den første forsvarsgren som arrangerer eget mesterskap i skytning. De fire luftkommandoer, FOK, Flykommandoen og Forsyningskommandoen stilte hver et 10-mannslag, ialt 7 lag. Programmet var 15 skudd presisjon, 15 skudd duell og 15 skudd serie med treff som teller foran poeng. Lagmessig ble LKOs beste lag.

1) LKO (sersjant Bergo, löytnant Flaaten, vingsersjant Kolbjørnsen, stabssersjant Stensgaard, sersjant Jödestöl, fenrik Gulseth, vingsersjant Bidnes, kaptein Solberg, sersjant Opheim, stabssersjant Holter).

Sjefen for Flyvåpnets pokal tilfalt det sørende lag. I den individuelle konkurransen seiret sersjant Bergo, Gardermoen, med 45 treff, 412 poeng. Nr 2 ble löytnant Flaaten, LVASA (Luftvernartilleriets skoleavdeling), nr 3 major Lie-Steen, (Flyvåpnets Forsyningskommando) FVFK

Norges Forsvarsforenings verneidrettsmerke og sjefen for LKOs pokal og gullmedaljen tilfalt sersjant Bergo, Gardermoen flystasjon. Gardermoen flystasjons gavepremie samt sølvmedaljen tilfalt löytnant Flaaten, bronsemedaljen tilfalt major Lie-Steen.

KAR MED SPRETT

Vi har slått av en liten prat med Ove Grov som for tiden gjør tjeneste som befalelev ved Befalsskolen, Stavern.

Grov er fra Stord, og han er født 18/7 38.

Han er medlem av Stord T. og I.F. samt LSI i Stavern.

Det er friidrett som ligger Grov nærmest.

- Hvordan kom du på at du akkurat skulle begynne med friidrett, Grov?

- Jeg begynte å trene litt da jeg var 17 år. Så en dag gikk jeg ned på Stord Stadion for å tittle litt på en pokalkonkurranse i friidrett. Her viste det seg at de manglet en mann i høyde, og så "slengete" jeg med. Jeg vant øvelsen med 1.63 m. Samme uka kjøpte jeg meg piggsko, og siden har det gått slag i slag. Jeg har også drevet med fotball, men det har jeg kuttet ut.

- Vi er interessert i dine beste noteringer og plaseringer. Har du noe imot å gi oss disse?

- Neida, - det skulle vel gå.

2 kretsmesterskap i junior	5 kamp	
1 " " " i senior	10 kamp	
3 plass bronse, NM junior	5 kamp	57
3 " " " "	5 kamp	58
4 " lengde NM militære, 6.70 m		59

Mine personlige rekorder er følgende:

100 m, 117, 400 m 52,3, 800 m 2.04.5,
1500 m, 4.28.8, høyde 1.75, lengde 6.70,
Stav 2.25, spyd 55.18, 110 m hekk, 16.4,
kule 9.69, og diskos 30.50.

- Vi hører stadig at idrettsfolk mister formen når de avtjener verneplikten. Hva mener du om det?

- Det er opp til den enkelte. Om vi benytter oss av de mulighetene vi har her, bør en ikke bli stiv og ute av form. Jeg tror det er feil når enkelte påstår at militærtjenesten dreper formen.

Mine kamerater som har gjort tjeneste ved andre avdelinger, mener det er det makelige livet som må ta mye av skylden. Det er liksom blitt en slik ånd idag, at det gjelder å slappe mest mulig av i militære.

- Hvorfor valgte du friidretten, Grov?

- Jeg har som sagt spilt endel fotball, men jeg er kommet til at friidrett er adskillig mere oppbyggende, det være seg fysisk eller psykisk.

Den ånd som råder blandt oss friidrettsgutta, finner du ingen andre steder.

- Planer for framtiden?

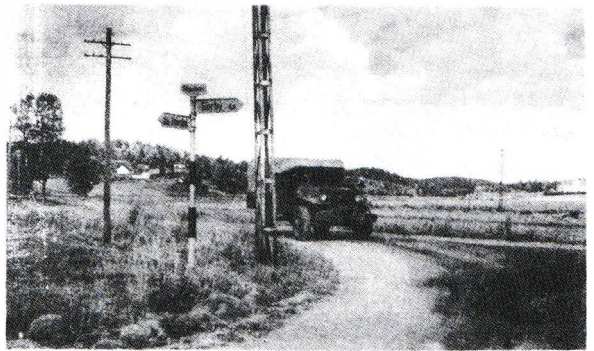
- Lærerskole og Gymnastikkskole.

Sport i UTDANNELSEN

MT-kurset ved avdelingen arrangerte billøp for sine elever på trekkvognlinjen den 25/9 59. Løpet var meget flott lagt opp med mange kronglete veier å kjøre på.

Bakkevik og Remo gratulerer hverandre

Vinnerbilen på vei mot mål

Ruten gikk fra Stavern via Bomnestad, Hedrum kirke, Sundet, Asrum, Svartsrød, Gjein, Hørdal, Skjee, Stokke kirke, Kleppan, Bergan, Sandefjord, Hem, Klåstad, Tjølling, Bomnestad, Larvik og til Stavern.

Hele ruten var på ca 100 km.

Hver sjåfør kjørte sin halvpart av løypa og etter det en kunne se mestret samtlige løypa meget godt. Ingen hadde noen uhell, og det hele ble avviklet meget greit.

Resultatene ble følgende, og vi gratulerer:

FRONTEN

1.	Bakkevik - Remo	7	prikker
2.	Lillegraven - Olsen	11	"
3.	Johansen - Lökken	12	"
4.	Våpenö - Henriksen	13	"
5.	Aas - Gulliksen	16	"
6.	Hognes, Saugen	18	"
7.	Nåvik - Reimess	19	"
8.	Setten - Lien	22	"
9.	Björkamo - Eidem	24	"
10.	Staldvik - Svendsvik		Diskvalifisert.

Kjøretøyene var av forskjellige typer og størrelser og hadde vel til sine tider store vansker med å ta seg fram på tildels smale veier. Det var start ved midtre port hvor de fikk utlevert kjøreordre, kart, tidstabell og kvitteringsblanketter for kontrollpostene underveis. De fikk 5 min til orientering og deretter ble kursen satt mot Larvik. Kontrollposter sto plasert rundt på forskjellige steder slik at sjåførene ikke hadde den minste peiling på forhånd hvor de kunne treffe dem. Vitsen var nemlig at det skulle kjøres på idealtid. Hastigheten var satt til en gjennomsnitt på 16 miles pr time som regnes lik 26 km.

Det var ialt 10 biler med 2 sjåførere som startet med 5 min mellomrom.

Vi kjørte ut etter at siste bil hadde startet og tok denne snart igjen. Den kjørte da i moderat fart og så ut til å følge den bestemte hastighet meget godt.

Historieformidling

Hvert år forestår Værftsforeningen en endags historieorientering for ungdomskoleelevene i Larvik under paraplyen Kultursekken. Dette ble også gjennomført i uke 36 denne høsten.

Orienteringen starter med et foredrag i Auditoriet i Galeiskur 16. Etter foredraget gis elevene en omvisning i Leiren i likhet med alle guideturene som foreningen foretar på forespørsel. Her får elevene en

inngående kjennskap til hva de forskjellige byggene har vært brukt til og historier knyttet til disse. Gjennomsnittlig er det ca 500 9.klassinger som får denne orienteringen om Leiren og den unike historie som finnes i deres lokalmiljø. Foreningen håper at dette bidrar til bedre kunnskap blant ungdommene om sitt nærmiljø og kanskje vi med årene får noen nye guider blant disse.

Per Inge Olsen holder orienteringen i Auditoriet

Elever fra Hedrum ungdomsskole

Vinternatt på Citadellet. Foto: Svinn Dvergastein.

Reidun B Sjulstad
tlf 33024143

Per Helberg
330 24142

Randi Ferstad
330 24141

Velkommen til oss i Storgata 21 Stavern

DnB NOR